

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 31 11 KASIM 1975 5 TL.

ÇEVRE KARBANSA

TÜSTAV

Provokasyon yılı açıldı

Universitelerin kanlı olaylarla açılması bekleniyordu. Açıldığında, akan kan beklenenden de fazla oldu. Açılıştan bu yana 3 öğrenci öldü, 27 öğrenci ise yaralandı. Çatışmalar, hemen hemen hergün devam ediyor. Birçok okul boykotta, ya da işgal altında. Blanço, özetle böyle.

İlk bakışta dikkati çeken bir nokta var. Öğrenci olaylarının yoğunluğu 12 Mart öncesine yaklaşıyor, hatta aşıyor. Daha da önemlisi, bu yoğunluk kesintisiz süreceğe benziyor.

Bu görünümün temelindeki etken, Türkiye'deki genel politik ortam. Bugün Türkiye'de saflar 12 Mart öncesinden çok daha belirgin çok daha netleşmiş durumda. Seçim sonuçlarına yansıyan ve sağcı politikacılarca da kabullenilen bu genel politik saflaşmanın Üniversitelere de yansımaları doğal. O kadar ki, MC iktidarının Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem sağcı öğrencilerin düzenledikleri forumlara katılıyor, cenazelerde bulunuyor.

Bu kesin saflaşmanın, ve Bakan düzeyindeki kişilerin saflardan birinde kesin olarak yer almasının anlamı ortada. 12 Mart öncesi dönemde ilerici - demokrat gençler halktan tecrit edilmek istenmişti. Bunun için çeşitli ayrımlar tezgahlandı, iktidar organları aracılığıyla provokasyonlar düzenlendi. Bir anlamda başarılı

da olundu. Bugün ise ilerici gençler daha dar bir ortamdaki öğrenci tabanından tecrit edilmek isteniyor. Bozkurt Bakan Ali Naili Erdem'in sağ forumlara katılmasının amacı, Devletin sağdaki öğrencilerin yanında yer aldığı öğrenci tabanına en somut biçimiyle göstermek. İsmail Cem döneminde solcu bir öğrencinin cenaze törenini verdi diye eleştirilen TRT, bugün sağcı bir öğrencinin cenaze törenini uzun uzun veriyor. Çünkü Cephe'nin gizleyecek oyunu kalmadı. Herşeyi, A. Naili Erdem kadar açık oynuyor, kullanıyor.

MC, geniş öğrenci tabanını seçim yapmaya zorluyor: Ya beraberce "onları" ezeceğiz ya da karşında beni, polisi bulacaksınız. MC'nin bu tür oyunlardaki baş aktörü MHP organı bir gazetede hedef daha da açık konuyor: Bu gazeteğe göre, "anarşi'nin idare merkezi" olan ODTÜ diğer üniversitelere "başla" işaretini vermiştir. Herşeyin başı, bu üniversite. Bu durumda ODTÜ'de ne yapılması gerektiği yine bu gazete söylüyor: "Sayıları 500'e varan militan Marksistlerin öğrenim ve öğretim hürriyetini ortadan kaldırma niyetleri ve planları bütün belgeleriyle açıklanmıştır. Yapılacak basit bir operasyon bu büyük ilim yuvasını kurtaracaktır". Daha sonra ise bu "basit operasyonu" yapmadıkları için okul yöneticileri eleştirilmektedir. Amaç ortada; olayları, "operasyonun" uygulanması görevini başkalarına devredilmesini gerekli gösterecek ölçüde büyütmek.

Sağın bütün provokasyonlarının amacı bu. Önce ilerici öğrencileri kendi tabanlarından tecrit etmek, sonra da yalnız kalan bu "çıban başını" "operasyon"dan geçirmek.

Gençliğin bu tuzağa düşmemesi için provokasyonlara kapılmaması, en azından 12 Mart öncesini hatırlaması gerek. Değindiği gibi, bugün saflar, niyetler daha belirgin. Dolayısıyla neyin kime yaradığını anlamak da daha kolay.

Bu durumu kavrayanların başında şimdilik çok sayıda ilerici öğretim üyesi geliyor. Tesbit: Üniversitelerdeki olayların önlenemeyeceği. Öneri: Üniversitelerin belirli bir süre için kapatılması. İlerici öğretim üyelerinin bu önerisini, Üniversitelerde tezgahlanan faşist kıyım planlarını boşa çıkaracak nitelikte göstermek mümkün.

YORUYS HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

KAPAK DÜZENİ: İbrahim NIYAZIOĞLU

ADRES:
Konur Sokak 15/8
Kızılay - Ankara
Tel: 17 45 81

İSTANBUL:
Piyerloti Cad. 21/1
Çemberlitaş

İLAN KOŞULLARI
Arka Kapak Renkli : 7.500 TL
Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000
İç sayfalarda sütun santimi : 20 TL
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirimlidir.

İstanbul Dağıtım : FUAT BÜTE
Ege Dağıtım : DATIÇ

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL
6 aylık: 100 TL

BÜYÜK SERMAYENİN BUNALIMI DERİNLEŞİRKEN

Cephede ve CHP'de Yeni oyunlar

PARTİ YÖNETİMİNE DEMOKRATİK BİR TEPKİ NİTELİĞİ TAŞIYAN GRUP SEÇİMLERİ, GENEL MERKEZDE ALARM ZİLLERİNİ HAREKETE GEÇİRMİŞTİR. ASLINDA SAĞ SOSYAL DEMOKRASİ - SOL SOSYAL DEMOKRASİ KUTUPLAŞMASININ HAZIRLADIĞI ZEMİNDE, ÇEŞİTLİ KİŞİLER ETRAFINDA KLİKLER BİLLURLAŞMIŞTIR. GEÇEN HAFTALARA KADAR EYÜBOĞLU - BAYKAL ÇEKİŞMESİNİN HÜKÜM SÜRDÜĞÜ İLK KUTUPTA ŞİMDİ BÜTÜN İNCE POLİTİKASIYLA TURAN GÜNEŞ DE AT OYNATMAKTADIR. GENEL MERKEZE VE MEVCUT POLİTİKAYA KARŞI MUHALEFETİ YANSITAN VE ÇERÇEVESİ KESİNLİKLE ÇİZİLEMİYEN İKİNCİ KUTUPTA İSE İSİMLER DOLAŞMAKTADIR. ANCAK SÖZÜ EDİLEN MUHALEFET BİR SÜRE DAHA, ÖRGÜTTEN ALDIĞI GÜÇLE VARLIĞINI TEK İSİMDE TOPLAMAK YERİNE AĞIRLIĞINI DUYURACAKTIR.

ŞİMDİLİK İLK KUTUPTA CURCUNA GÖZLENMEKTEDİR. BİRBİRLERİNE YAKIŞTIRDIKLARIYLA MÜCADELE, "BİR ESKİ EMNİYET ŞEFİ", "BİR DÜNKÜ ÇOCUK" VE "BİR İNCE - OYNAK POLİTİKACI" ARASINDA GEÇMEKTEDİR.

"1975 Türkiye'sinde yollar ayrılmış ve yeni bir saflaşma olmuştur. Bir tarafta solcular, diğer tarafta solun karşısında milliyetçiler vardır..."

Yukardaki sözler, "Bir tarafta başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıflar ve demokratik güçler, diğer tarafta emperyalizme bağlı, işbirlikçi burjuva sınıfı ve onun müttefikleri gerici, anti demokratik güçler ittifakı vardır" şeklinde gerçek anlamına kavuşturulsa ve o sözlerle "Ne yapalım beyler, 1975 Türkiye'sinde bu gerçek artık saklanamaz hale geldi" diye eklense herkes sözün sahibinin ferasetini teslim edecek. Ancak ne biçimde söylenirse söylenin, sözlerin bir gerçeği yansıttığı inkar edilemez.

Sözlerin sahibi, Büyük sermayenin halen vazgeçilmezliğini koruyan politik mutemedi, AP Genel Başkanı ve MC başı Süleyman Demirel'dir...

Demirel, geçtiğimiz haftanın Salı günü, partisinin Millet Meclisi grubunda yaptığı konuşmada, sınıfın politik "durum muhakemesini" yaparken dikkatle ve bu sözlerin üstüne basa basa konuşuyordu...

Konuşmasının klasik "Huzur ve sükun" bölümünde, bu işin parlamentodan başlamasına değinen Demirel, buna ilintili olarak "Fabrikada, okulda, sokakta, şehirde, kasabada, köyde huzura ihtiyaç olduğuna" belirtiyordu.

DEMİREL'İN MAKSUDU...

Böylesine ambalajlanan esas niyet

ve kararların nereye varınılmak istendiği artık Türkiye'nin malumu...

Parlamentodaki başkanlık seçimlerini, yıllardır alışılmışın dışında çözüme vardırmanın anlamı, parlamentodaki huzuru bozmak değilse, fabrikalarda işçi ücretlerinin dondurulması hesapları, okullarda kargaşalık ortamının yaratılması planları sükunu ihlal etmek değilse, ülke ekonomisini emekçi kitlelerin sırtına vurup onun altında ezdirmek huzur ve sükunu bozmak değilse, huzur ve sükunu bozmanın yolu yöntemi başka nedir?

Özellikle bu niyetlerin açıklanması için niçin Kasım ayının başları seçilmişti?

Niçin, parlamentoda alışılmış ve pratik geçerliği olan bir yöntem terk ediliyor, hiç değilse tartışma konusu yapıyor ve niçin bu olayla üniversite olaylarının paralellik arzeden zemini hazırlanıyor? Ve niçin yine bir tarihte olduğu gibi kitleler, bunalımın, geri Türkiye kapitalizminin yapısallığından ileri geldiği yerine yüzeysel ve yapay sebepler boğuntusunda kündeyle getirilmek isteniyordu?..

ESKİ KÖYE YENİ ADET...

Doğrusu, "Solcu" geçinen basın da dahil olmak üzere tüm sermaye basını hedef ve sebep şaşırma taktiğini pek güzel uyguladılar geçtiğimiz hafta.

İNCE POLİTİKACI

DÜNKÜ ÇOCUK

BUNALIMIN ANATOMİSİ

Oysa aynı zaman döneminde, büyük sermaye, ülke ekonomisinin kendi çıkarlarıyla çizdiği dar boğazında debeleniyordu. Finansman zorlukları, "Daha çok kâr" dürtüsü, kendi sınırlarını aşma zorunlulukları, ve böylelikle de dış bağımlılıkların daha da pekiştirilme ihtiyaçları bir noktada düğümlenip kalmıştı. Hazırlıklar, seçim öncesinde başlayan "Anayasa'nın daha da değiştirilmesi" gereksinimiyle başlamıştı. Sendikalar kanununda yapılması düşünülen, Türk-İş de dahil sermaye örgütlerinin dilek ve temennilerine sunulan ve önceki hafta bir komisyona havale edilen dosya, işçi ücretlerinin dondurulması yolundaki nabız yoklama, "Tek sendika" esprisiyle karışık elemler, büyük sermayenin niyetler zincirinin halkalarını oluşturmaktadı.

Bütün yanıcı malzemeler hazırlandıktan sonra iş çakmağı çakmağa kalmıştı. Bu konuda da beylik yöntem, Üniversitelerden geçmektedir. Cazip fakat ipliği pazara çıkarılmış bir yöntem...

Grevlerdeki provokasyonlar sökmüştür. Ne varsa bir kaç rötüşle yenileştirilmeye çalışılan yöntemde vardır!.. Kafa budur, mantık budur... Kaba sefih bir oyun üzerinden 12 Mart'a mümkün olduğunca sivil sarkam...

Emperyalizmin ağındaki geri Türkiye kapitalizminin debelendiği bataklık budur. Bu vurgulamayı gözden kaçırtıp,

"Soğ - sol öğrenci gruplarının çatıştığı" haberini bol bol kullanmak fırsatını ele geçirdiler. Olaylar kargaşasında, "Milimetrik" solcu basın da dehşetengiz tahliiller yapmaktan kendini alamadı. Bunlara göre, "Bu ortam, iç ve dış etkenlerin verdiği hızla, Demirel'i sürükler götürür. Ama Demirel ile birlikte, 12 Mart'ta olduğu gibi, Türk halkını da sürükler götürür" du!..

12 Mart'ta Demirel nereye sürüklenmişti? "Türk halkı" nerelere sürüklenmişti? Bu ortamın, "iç ve dış etkenlerin verdiği hızla" Demirel'i sürükleyeceği yer neresiydi?..

Bir takım yüzeysel ve kasıtlı değerlendirmeler bir yana Demirel, grupta yaptığı konuşmada, Türkiye'nin ve kendisinin "sürüklediği" yeri pek güzel anlatıyordu!..

"1975 Türkiye'sinde yollar ayrılmış ve yeni bir saflaşma olmuştur" diyordu. 12 Mart'ta, büyük sermayenin kendisine "Hizmetinden daha sonra istifade etmek" kaydıyla bir süre için izin verdiğini Demirel bilmiyordu da bunlar "sürükledi" diyordu. Emek - sermaye ilişkisinin kuvvetlendiğini, toplumsal bilinç ve demokratik güçlerin yaygınlaşıp geliştiğini Demirel bilmiyordu da, bunlar "Türk halkının sürüklediği" yeri tayin ediyorlardı. Ve daha sonra da, "Analara, babalara" Sayın başbakan şikayet ediliyordu.

Sanayi Odası yazarı, CHP yöneticisi

● CHP'nin yeni grup başkanvekili A. Nejat Ölçen, zamanında kendini Ankara Sanayi Odası'na sevdirmiş bir politikacı. A. Nejat Ölçen Sanayi Odası'nın bu beğenisini sözkonusu oda için hazırladığı "Türkiye'nin Endüstrileşme Sorunu" adlı çalışması sayesinde kazanmış. Ankara Sanayi Odası, kitabın önsözünde A. Nejat Ölçen'in başarısını şöyle teslim ediyor:

Önsöz

Türkiyemizin kalkınmasında sanayinin önemi, artık bir tartışma konusu olmaktan çıkmıştır. Bu önem herkesçe kabul edilmiştir. Buna rağmen Türkiye'nin sanayileşme sorununun genel ve özel meselelerinin gerektiği kadar incelendiği, Türk kamu oyuna mal edildiği ve en doğru tedbirlerin bulunduğu söylenemez. Bu boşluğu dolduracak bir tartışma zemini hazırlamak ve sanayileşme meselelerini aydınlığa kavuşturmak amacı ile müellifin bu incelemeyi yapması Odamızca istenmiştir. Odamız incelemenin başarılı olduğu kanısındadır. Okuyanların tenkitleri, sanayileşme sorununun aydınlanması, kamu oyuna mal edilmesi ve en doğru yolların bulunmasında yardımcı olacaktır.

Saygılarımızla

ANKARA SANAYİ ODASI

Ankara Sanayi Odası'nın A. Nejat Ölçen'in çalışmasını niye bu kadar beğendiğini anlamak için kitabı okumak gerek. Ancak bu kadar zahmete gerek yok. Kitabın "Türkiye'de Endüstrileşmenin Engelleri" başlıklı bölümünde yer alan "engeller" gerçekten sanayicileri pek ferahlatıcı nitelikte. Ölçen'e göre bu

engellerin başında "Kanun ve Mevzuatla ilgili formalite güçlükleri" (s. 55), daha sonra ise "Umumi Hıfzıssıhha Kanunu" (s. 56) ile "İş Kanunu" (s. 59) geliyor. A. Nejat Ölçen'e göre Türkiye öncelikle bu nedenler yüzünden sanayileşmiyor. Siz de aynı kanıda mısınız?

"Vay galiba 12 Mart geliyor" deyip yitiminin anlamı, son tahlilde 12 Mart'ın yoluna halı döşemekten öte birşey değil.

Büyük sermayenin derin bunalımı şimdilik pek açık şekilde hükümet yapısında gözlenmektedir. Görünürde AP - MSP çatışmasının büyüdüğü siville kazasız belası patlatılmaya çalışılmaktadır. MSP'nin 12 isteği, Parlamentodaki başkanlıklar sorunu, Demirel'in mecbur olduğu "Tahammül" sınırları içinde çözümlenmeğe çalışılmaktadır.

YURUYUŞ'un dizgiye hazırlandığı sıralarda, MSP isteklerinin karşılandığı ve bunlarla ilgili olarak AP Genel İdare Kurulu'nun toplandığı bilinmekteydi.

CHP SAHNESİ

Parlamentonun cephe takımı, istediği kadar inkar etsin kendi içindeki yüzeysel bunalımı çözmeye çalışırken, CHP'de de ilginç gelişmeler olmaktadır.

Millet Meclisi grup yöneticiliklerinin seçimiyle gözle görünür hal alan gelişmeler, içten içe yeni boyutlar kazanmaktadır...

Parti yönetimine demokratik bir tepki niteliği taşıyan grup seçimleri, Genel Merkezde alarm zillerini harekete geçirmiştir. Aslında sağ sosyal demokrasi - sol sosyal demokrasi kutuplaşmasının hazırlandığı zeminde, çeşitli kişiler etrafında klikler billurlaşmıştır.

Geçen haftalara kadar Eyüboğlu-Baykal çekişmesinin hüküm sürdüğü ilk kutupta şimdi bütün ince politikasıyla Turan Güneş de at oynatmaktadır.

Genel Merkeze ve mevcut politika-ya karşı muhalefeti yansıtan ve çerçevesi kesinlikle çizilemeyen ikinci kutupta ise isimler dolaşmaktadır. Ancak sözü edilen muhalefet bir süre daha, örgütten aldıkları güçle varlığını tek isimde toplamak yerine ağırlığını duyuracaktır...

Şimdilik ilk kutupta curcuna gözlenmektedir. Birbirlerine yakıştırdıklarıyla mücadele, "bir eski emniyet şefi", "Bir dünkü çocuk" ve "Bir ince - oynak politikacı" arasında geçmektedir.

İNCE POLİTİKACI - GENÇ CEM BİRLİĞİ...

İsmail Cem, CHP, Sol ve Türkiye politikası nda Ecevit ile tartışacaktı. Neyi? CHP'yi, solu ve Türkiye'yi... Yani geriye tartışacak bir şey kalmıyordu.

Bu tartışmayı gazeteci olarak yapacaktı ama pek öyle de değildi.

"Sayın Ecevit'le bir gazeteci olarak, demec almak amacıyla hiçbir konuşma olmamıştı. Olacağını da pek düşünmemişti..."

Gerçi gazeteciliğin "Hemen her alanında çalışmaları" olmuştu ama "ünlü siyasetçilerden demec almak, onlarla konuşma yapmak türünün çok acemisiydi..."

"Bunu çok başarıyla yapanlar vardı... Bu türün büyük ustası Abdi İpekçi'nin Ecevit'le yaptığı görüşmeler Milliyet'de yayınlanmıştı..."

Bir şeyler söylenmek isteniyordu kuşkusuz. Doğrusu "Büyük usta" ile sıriyet imdadına yetişiyordu...

Şöyle anlatılmağa çalışılıyordu Ecevit'le görüşme amacı:

İsmail Cem'in "özellikle ilgi duyduğu bazı noktalar" vardı. Bu noktalarda "Daha da derine gidilebileceğini farketmişti..."

YANLIŞ AT

Bunun, bir demec çerçevesinin dışına çıktığını itiraf ediyordu.

"İsrarlı bir diyalog gerekiyordu" Ecevit'le. Sözüün kısası iyice tartışacaktı Ecevit ile. "Yer yer sözüne girecek; bazı noktalarda da onu ters sorularla zorlayacaktı..."

Bayram değildi, seyran değildi, İsmail Cem zorlayacaktı Ecevit'i... Kıran kırana tartışacaktı. "Ne oluyor bu CHP? Sol ve Türkiye ne aimde" gibi soracaktı...

"POLİTİKA" VE POLİTİKA...

"Politika"nın yayın hayatına başladığı gün Ecevit - Demirel diyalogunu kastederek "Karşılıklı Suçlamalar Devam ediyor" manşetini hazırlayanlar aynı günkü Başyazıyı da elbette değerlendireceklerdir.

İsmail Cem başyazısında "Bu gibi suçlamalarla liderlerin, toplumun değer yargılarını hem de tepeden aşağı rencide ettiklerini" belirtiyordu.

Bunların üzerinden çok bir zaman geçmemişti ve o İsmail Cem şimdi yeni rollere hazırlanıyordu. Tiyatroda 18. yüzyıl ortalarında doğan ve gelişen "sahneye koyma sanatı" bujuva politikasında da benzer yöntemlerle geçerlikteydi ve bunu şimdi CHP içinde Turan Güneş uyguluyordu... "İnce politikacı" Güneş, Orhan Birgit deneyinde yanışa ata oynadığını farkedince şimdi CHP kademelerine, çok ama çok yüksek mevkiler için İsmail Cem'i lanse etmeye çalışıyordu. Cem'in Politika'da Ecevit'le giriştiği "israrlı diyalog" gelecekteki kıran kırana güreşin ilk peşrevi olarak değerlendiriliyordu...

● GES - İŞ Sendikasının bugüne kadar gelişimini özetleyebilir misiniz?

GES - İŞ sendikası 1961 yılında DSİ Su-İş Sendikası olarak kurulmuş, Mayıs 1964 yılında GES - İŞ adını alarak çalışmalarını sürdürmüştür. Bugünden itibaren giderek güçlenmiş, enerji işkolunda işkolu yetkisini üç devre muhafaza etmiştir. 12 Mart öncesi Demirel hükümeti zamanında GES-İŞ'in 35 bin üyesi varken, politik oyunlarla, 7 bin üyesi olan TES-İŞ sendikasına işkolu yetkisi verilmiştir.

1969 yılında toplu sözleşme görüşmeleri çıkmaz girince GES-İŞ kademe- li olarak 125 işyerinde greve gitmiş, 23 gün süren grev sonunda başarılı bir sözleşme imzalamıştır. Fakat, politik yolla TES-İŞ federasyonuna verilen işkolu yetkisinin sonucunda, 43 bin üyeye kadar çıkmış olan GES-İŞ sendikası sonradan üye kaybetmeye başlamıştır. Osman Soğukpınar'ın ölümünden sonra dü-

Ges-İş olayı : Sarı sendikacılığın sonu

GES-İŞ GENEL SEKRETERİ AHMET OK'UN YÜRÜYÜŞ'E DEMECİ:

şüş hızlanmış, beceriksiz ve yetersiz yönetim işçi ile bağlarını koparmıştır. Sonunda sendika, sayısal bakımdan az, ancak nitelik bakımından güçlü bir üye topluluğuna barındıran bugünkü durumuna gelmiştir. Küçültüle küçültüle GES İŞ sendikası içinde yalnızca sınıf bilincine daha büyük ölçüde sahip işçiler kalmıştır.

● "Nitelik bakımından güçlü, sayısal olarak az" olma durumunu açıklar mısınız? GES-İŞ'in böyle bir duruma gelmesinde TÜRK-İŞ ile olan ilişkilerinin etkisi nedir?

GES-İŞ Sendikası 1965 yılından itibaren TÜRK-İŞ yönetimi ile çatışmaya başlamış, durumdan ürken bugünkü TÜRK-İŞ Genel Başkanı Halil Tunç, zamanın iktidarına hizmet etmek gayesiyle aynı Konfederasyon içinde TES-İŞ'in kurulduğunu yaparak GES-İŞ'i yok etme çabalarına girişmiştir. 1969

yılında GES-İŞ'in yürüttüğü greve yardımcı olmak bir yana, TES-İŞ federasyonu aracılığıyla grev kırıcılığı yapılmıştır. GES-İŞ'in yürüttüğü bu grev sırasında TÜRK-İŞ'in Erzurum'da toplanan Genel Kurul'u, grevden söz etme gereğini bile duymamıştır. Daha sonra, sosyal demokrat akımın öncülüğünü yaparken gördüğümüz GES-İŞ, son olarak işbaşında bulunan yeteneksiz yöneticilerin elinde, bu arada TÜRK-İŞ'in de yardımı ile iyice küçültülmüştür. Son Genel Kurul'da kaybeden bu yöneticiler, sürmekte olan Genel Kurul çalışmalarını engellemek istemişler, ancak oyuna gelmeyen işçilerin kararlı tutumları sonucunda bunu başaramamışlardır. GES-İŞ'in sözü edilen eski yöneticilerinin hesabı, sendikada üye bırakmamak ve sendikanın mal varlığına el koymaktır. Genel Kurul'u engellemeye girişimleri, bu hesaplar boş çıktıktan sonra başlamıştır.

● Bugünlerde DİSK yönünde olumlu gelişmeler var: TEKNİK-İŞ DİSK'e katıldı. GENEL-İŞ yöneticileri DİSK yöneticileri ile görüşüyorlar. Son olarak da GES-İŞ DİSK'e katılma kararı aldı. Genel olarak DİSK'e katılmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Son zamanlarda ağırlığını iyice duyan DİSK'e katılma akımının asıl nedeni, Türkiye'de işçilerin sınıf bilincine erişmeye başlamalarıdır. Sermayenin uyudusu haline gelen yöneticilerin elindeki TÜRK-İŞ, işçilerin değil, sermayenin çıkarlarının savunuculuğunu yapmaktadır. TÜRK-İŞ'in bu duruma gelmesi, işçilerin bu örgütte kalmasını anlamsız hale getirmektedir. Buna karşılık DİSK ise, işçilerine yaptığı eğitimde Türkiye'nin somut gerçeklerini göz önüne almakta, yaptığı toplu sözleşmeleri tam olarak uygulamaktadır. Bugün için işçilerin çatısı altında toplanabileceği DİSK dışında bir alternatif bulunmamaktadır.

● GES-İŞ'in DİSK'e katılması nasıl değerlendirilebilir? Bu arada sunun üzerinde de durmak gerekiyor: Kongreniz olayı geçti. Oysa her iki grup da DİSK'e katılma konusunda kararlı olduklarını söylüyordu. Buna rağmen bir grup Kongre'yi terketti. Bu olayların nedenlerini nasıl açıklıyorsunuz?

Bence Kongre'nin kavgalı geçişinin nedeni bir yönetim kavgası değildir. Olayların asıl nedeni sınıfsaldır. Sermayenin çalışanlar kesimindeki temsilcisi durumundaki TÜRK-İŞ ve Halil Tunç'un asıl korkusu şudur: GES-İŞ DİSK'e katılıp gereken birleşmeler sağlanınca işkolu yetkisinin kısa sürede devrimci sendikaların eline geçmesi söz konusudur. Böyle olunca sarı sendikacılık büyük bir darbe yiyecek, Halil Tunç'un kendisini kurup beslediği TES-İŞ yıkılacaktır. Bütün korkularının nedeni budur. Hiç bir tabana dayanmayan eski yönetim, gelişmeyi durduramayınca kendini maskeleyemeye çalışmış ve sonunda işi olay çıkarmaya kadar varmıştır. İşçi sınıfına karşı bu tür tertipler sarı sendikacılıktan her zaman için beklenebilir.

CHP şiringası sarı sendikacılığı yaşatamadı

GES-İŞ sendikasının TÜRK-İŞ'ten ayrılıp DİSK'e katılması, bir önceki hafta kamuoyuna gerçekten bir OLAY biçiminde yandı. Olay, dış görünüşüyle bir polisîye oyun, bir hukuki cambazlık gösterisi olarak yanıtıldı. Daha çok bu yönüyle ele alındı. Oysa, olayın temelindeki gerçek hiç de karmaşık değildi. Bütün mesele, işçi sınıfının her geçen gün, kurtuluşun kapitalist düzenin dışında olduğunu daha açık görmesi, bağışlamaz, demokrasi kavgasına sıkı sıkı sarılmayıp, verilen kavgayı, işçilerin, yıllardır kendilerini uyutun, aldatan TÜRK-İŞ sendikası klşini sırtlarından atmak için giriştikleri kavgaydı. Sonuçta, bu onurlu mücadeleden yanı sıra bu mücadeleyi daha doğrusu işçileri hedef alan bir sürü dalavera ortaya çıkıyor. Sergilemeye çalışacağımız, işçilere karşı çevrilen bu dolaplar ve kimlerin çevirdiği.

TARİHÇE

GES-İŞ bir vakitler TÜRK-İŞ içerisinde sayıca güçlü, hatta iş kolu yetkisine sahip bir sendikaydı. Sendikanın ge-

nel başkanı CHP'den Ankara milletvekili yapmış, yine aynı partice Ankara Belediye Başkanlığına aday gösterilmiş Osman Soğukpınar'dı. GES-İŞ bu dönemde de politikanın - CHP politikasının - içinde görünüyordu. Yine aynı dönemlerde TÜRK-İŞ içinde aynı iş kolunda kurulu, genel başkanı AP'li Orhan Erçelik'in bulunduğu TES-İŞ federasyonu bulunuyordu. Bu ikili durum, 2.11.1975 günü yapılan olağanüstü genel kurula kadar sürdü.

Sendika içinde ilk önemli çatışma 1971 yılının Kasım ayında Adana'da patlak verdi. Bu tarihte Adana'da toplanan

GES-İŞ genel kuruluna sendika yönetimine muhalif sendikacılar ve delegeler sokulmadı. 2 Kasım 1975 tarihine kadar merkez yönetimini elinde tutanlar, bu genel kurulda saibeli olarak yönetimi gelmiş olan Erol Aykaç'ın genel başkanlığındaki grup.

Adana'da yapılan genel kurulun divan başkanlığını o tarihlere bağışmış, bugünün DİSK Genel Başkan vekili, TEKSİTL sendikası genel başkanı Rıza Güven yaptı. Erol Aykaç ve kılığı herkes ile işbirliği yaparak özlemlerini gerçekleştirilmeye koyuldular. Amaçları ikiliydi. Birisi GES-İŞ üyelerinin tümünü TES-İŞ'e aktararak sermayeyi ve Türk-İş'i memnun etmek, diğeri ise, üyesiz sendikanın mal varlığını (milyonlara varan) üstüne oturtmak.

Birinci amaçlarını, bütün uğraşlarına rağmen gerçekleştiremediler. Gerçi 25 - 30 bin civarında bulunan üye sayısına ulaşma kadar düştü. Ama, işte bu üçbini yok etmeye güçleri yetmedi. Bu işçiler bugün OLAY diye kamuoyuna yasnyan TÜRK-İŞ'ten ayrılmış, DİSK'e katılma hareketinin kaynağı ve herşey oldu; Ahmet Ok gibi liderleri ile birlikte.

İkinci amaçlarını ise, gerçekleştirilmiş sayılabilirler. GES-İŞ'in milyona varan mal varlığını temel olan binalar yerinde durmaktadır ama, aşşadıkları belge ne halde olduğunu yormusuz anlatılmaktadır.

GES-İŞ TÜRKLİŞ DEĞİRKENLİ BU VE ÖZGE İŞÇİLERİ SENDİKASI ANKARA

İlri: 5.11.1975 Tarih ve Özel sayılı yasana:
Sağlık mahallesinde bulunan 1094 Ada 7 parsel nolu Karşıyaka Apartmanın 50/772 Alan paylı Üçüncü katlı nolu Mescen'in Tamamı ile 50/772 Alan paylı Burdunlu katlı nolu Mescen 50/772 Alan paylı Burdunlu katlı nolu Mescen'in Tamamı ile 50/772 Alan paylı Burdunlu katlı nolu Mescen Üzerine Ankara 10 cu ile No. 3.7.1972 Tarih 972/492 sayılı mülkterazı Üzerine 8.7.1972 Tarih 6232 Yevayye N:8.4332 no 1 le Halkın Yine Çankaya Vergi Dairesliğininin bile tarih 30003 sayılı yasaları Üzerine 12.12.1972 Tarih 12196 Yevayye N:8.4611 no 1 le Halkın Yine Teğenbey Vergi Dairesliğininin 1.8.1973 Tarih ve 971-De:1601 sayılı yasaları Üzerine 6.8.1973 Tarih 8190 Yevayye N:8.4373 no 1 le Halkın vna 50/1601492
Kuruluş katılımları nolu Mescenlerde ise yukarıda tarihi yevayye nolu rnak sayılı 8.7.1972 Tarih 6232 Yevayye N: 74332 Nolu,yine 8.12.1972 Tarih 12196 Yevayye N:8.4611 no 1 le vna edilen Halkın avcuttur.
İlçli edilmişsin rica ederim.

SON KONGRE: KİM HANGİ SAFTA

Tim bu olgular içerisinde 4 kişilik yönetici klşine karşı GES-İŞ'in tabanı, yani işçiler, herşeyi göğüsleyerek 2 Kasım 1975 günü yaptıkları olağanüstü genel kurulda oy birliği ile DİSK'e katılma kararını aldılar. TÜRK-İŞ Başkanı Halil Tunç'un MC TRT'sinde afur-tafur ile geçirerek söylediği "GES-İŞ TÜRK-İŞ'ten ayrılmıştır, bir avuç işgalci yönetimi ele geçirmek istemektedir." sözlerinin altında yatan gerçek, yukarıdaki doğrular örtme gayretiydi.

Tunç'un sözleri bir tarafa, son genel kurul, öncesi ve sonrasıyla kimin hangi safta durduğunu göstermesi bakımından ilginçti. GES-İŞ eski genel başkanı Erol Aykaç (Ankara Belediye Meclisi CHP'li üyesi) ve örgütlenme sekreteri Emin Sankaya (tesadüf, o da Ankara Belediye Meclisi CHP'li üyesi) MHP ve AP'li ortaklarıyla beraber 1 Kasım'da (Genel Kurul'dan bir gün önce) "sahte" olarak nitelenen bir kongre düzenlediler. Burada tüm muhalefet sendikadan ihraç edildi!

CHP'LİLER NE YAPIYOR?

Olaya karşın CHP'liler bu kadar değildi. Bir kere Aykaç ekibinin teşvik-

çisinin Önder Sav olduğunu bilmeyen kalmamıştı. Öte yandan Orhan Birgit'in vilayeteki dostlarından yapılacak Genel Kurula tertibat almaları rica ettiği söyleniyordu.

Genel kurul günü, Kuşçayağzı Demeci'nin CHP'li üyeleri, CHP Genel Merkezi'nden açıldığı belirlenen telefonla kongre salonuna çağrılıyordu. "AP'liler GES-İŞ kongresini baskacak"tı. AP'li olarak tanınanlar ise DİSK'e katılmaktan yana olan delegelerden başkası değildi.

Kuşçayağzı mahallesinden gelen CHP'li işçiler salonda tanıkları TIP'lilerle karşılaşınca oyun bozuldu. Ortada bir "kongre basma" olayı yoktu. Genel Kurul yapılmamaya çalışılıyordu.

Bütün CHP'liler Erol Aykaç'tan yana tavır almıyorlardı. Gerçekten, GES-İŞ'in DİSK'e katılmasında desteklediği binaların CHP Milletvekili Süleyman Genç, genel kurulun sabote edilmesi çabalarına olanca gücüyle karşı koydu. Oysa Önder Sav, AP yanısı TES - İŞ'e yakın işbirliği içindeki eski genel başkan vilayet kaplarında iş takipliğini yapıyordu.

TERTİPLER BİTTİ Mİ?

GES - İŞ genel kurul delegelerinin oybirliğiyle DİSK'e katılma kararı aldı. Ne varki tertipler bitmiş görünmüyor. Geçtiğimiz hafta içinde sendika binası polis zoruyla iki defa el değiştirildi. Bu arada Erol Aykaç TES - İŞ'i şereflendiren yakın işbirliğini sürdürdü.

Bugün, genel kurulda ibra edilmeyle tüm sendika belgelerini almak kaçma fırsatını bulmuş durumdadır. Sarı sendikacılığın ölümlük kalım savaşı sürüyor. Ancak, her ne yapılırsa yapılsın OLAY, devrimci işçilerin kendi yönetimlerini belirlemeleri ve TÜRK - İŞ 'den ayrılarak DİSK'e katılmaları ile şimdilik noktalandı.

CHP'İNİN TÜRKİYE POLİTİKASINDAKİ YERİ

NABİ DİNÇER

Sosyalistler Türkiye'nin politik gelişmesine, bu gelişmede yer alan güçlere ve dengelere gereken önemi vermek, bunları gerçekçi bir gözle değerlendirmek zorunda. Bu nedenle, Türkiye politikasında bugün önemli bir ağırlığa sahip olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin durumunu ve gelişme olanaklarını yakından izleyip değerlendirmek, önemli bir görev.

Günümüzün Halk Partisi hakkında daha sağlıklı bir yargıya varabilmek için, 1971 yılının 12 Martı'na kadar geriye gitmek, o zamanki Genel Sekreter'in Muhtıra karşısındaki tavrını göz önüne almak durumundayız. Ecevit, 12 Mart Muhtırasını, demokrasiye ve toplumsal gelişmeye karşı bir girişim olarak değerlendirmişti. O zamanki Genel Sekreter Ecevit'in bu tavrı, CHP'de yeni bir hesaplaşma döneminin başladığına işaret ediyordu. Sonunda CHP'de kesin hesaplaşma günü geldi çatı. Kongre'de, CHP'nin, sağdaki diğer partilerle hemen hemen aynı görüşleri paylaşmış, ancak belirli bir nüansa yetinmesini isteyenler kaybetti. Parti bunların elinde kalsaydı ne olacaktı? Bunun cevabı somut olarak verilmiş durumda. CGP'nin bugünkü durumuna bakmak yeterli olacak sanırım. Ancak CHP Kongresi bu biçimde sonuçlanmadı. CHP, partinin yıllardır içinde bulunduğu kısır döngüyü kırmak için adım attı.

CHP'nin bu adımının bazen sosyal demokrat, bazen de "demokratik sol" bir adım olduğu ileri sürüldü. Ancak "demokratik sol'un belirli bir tanımı yapılmadı. Sosyal demokrat deyimi ise batının bazı ülkelerinde iktidarda bulunan sosyal demokratların düşün ve eylem sistemlerine çağrışımlar yaptı.

BATIDA SOSYAL DEMOKRASİ

Bu nedenle, batı sosyal demokratlarının egemen olduğu ülkelerdeki duruma kısaca göz atmak yerinde olacak. Bu ülkelerde proleterleşme süreci olanca hızıyla sürüp gitmektedir. Örneğin, 1950 yılında Federal Almanya Cumhuriyeti nüfusunun % 70'i işçi iken, 1970'te bu oran % 80'e çıkmıştır. Bu ülkelerde sermaye az sayıda firmanın elinde toplanmıştır. Üretime egemen olan, bu firmalardır. Bir başka örnek: İngiltere'de sanayi üretiminin % 85'i 10 büyük firma tarafından gerçekleştirilmektedir. (1) Bu ülkeler dışarıya meta yanında sermaye de ihraç ederler. Sermayelerinin faiz ve temettüleri ile yaşarlar. Bu ülkelerdeki sosyal demokratlar, işçi sınıfını ve onun sosyal, politik ve ideolojik hareketlerini tekeli burjuvazinin çıkarlarına bağlı kılarlar, tekeller karşısında işçi sınıfı hareketini törpülemek için ellerinden geleni yaparlar.

Bu tür partiler, "sermayenin demokratlaştırılması" savını ileri sürmekte, küçük meblağlı pay senetlerinin çıkarılmasını özendirecek, işçileri güya büyük sermayeye ortak etmeyi önermektedirler. Oysa bunun sonucunda pay senetlerinin ve bunların temsil ettiği sermayenin bir avuç rantiyenin eline geçtiği görülmektedir. Sosyal demokratların "cennet" i olan Federal Almanya'da tüm sermayenin % 52'sinden çoğu 300 sermaye ortaklığının elindedir (2).

TÜRKİYE VE SOSYAL DEMOKRASİ

Türkiye'nin yapısı, yukarıda açıklamaya çalıştığımız ülkelerinkinden çok farklı. 1972 yılında Sosyal Sigortalar kapsamına giren 1 750 000 sigortalı işçi vardı. Memur sayısı 800 000 civarındadır. Küçük işletmelerde çalışanlar dışarıda tutulursa, ücretlilerin sayısı 2,5 milyon kadardır. Faal nüfus 15 milyon civarında olduğuna göre, işçi ve memurlar faal nüfusun altında birini oluşturmaktadırlar. Bunun yanı sıra, ülkede 3,5 milyon kişi küçük işletmelerde çalışmaktadır. Bu miktarın üç milyonu tarımda, yarım milyonu ise sanayi ve hizmetlerde çalışmaktadır. Geri kalan 6 milyon ise, ev kadını, tarım işçisi ve serbest girişimcilerdir.

Türkiye, sermaye ihraç eden değil, ithal eden bir ülkedir. Yani, sürekli olarak emperyalizmin tehdidi altındadır. Türkiye'deki sanayinin yapısı büyük ölçüde sermaye ihraç eden ülkelere iradeleri yönünde şekillenmiştir.

Türkiye'de bugün egemen olan sanayi, "know how", teknoloji ve hatta hammadde bakımından büyük ölçüde sermaye ihraç eden ülkelere bağlı, ülkeyi onlarla ortaklaşa sömüren bir sanayi türüdür.

Türkiye gibi bir ülkede, batılı türden bir sosyal demokrasi, bu nitelikteki sınıfsal yapıyı, özetelemeye çalıştığımız nitelikte bir sanayi ile bütünlemeye çalışmaktan öte anlam taşımayacaktır. Böylesine bir sosyal demokrasinin Türkiye'de sağ cepheyi oluşturan diğer partilerden hiç bir farkı olmayacaktır. Eğer CHP bu noktaya gelecekte, 12 Mart döneminde kendi çapında verdiği kavganın hiç bir anlamı kalmayacak.

CEVAPSIZ SORULAR

O halde durum şu: Kendisine bir süredir solda yer arayan ve bu nedenle halkın giderek yoğunlaşan özelemlerinin yöneldiği CHP'nin, batılı türden bir sosyal demokrat parti olması için yollar bütünüyle açık değil. Halk Partisi için açık olan yollardan biri, sonunda tekeli sermayenin liberal eğilimli partisi niteliğini almak. Ancak bu da CHP'nin bugün sahip olduğu kitle desteğinin önemli bir bölümünün yitirilmesi anlamına gelecektir. CHP anti tekeli olduğunu iddia etmektedir. Oysa Türkiye koşullarında anti tekeli olmak, bu tekellerin göbek bağıyla bağlı olduğu ülkelere karşı olmak demek. Yani anti emperyalist olmak demek. Tekellere karşı olduğunu ileri süren CHP, tekellere karşı ne gibi tedbirler öngörmektedir? Bunlardan biri, halk sektörü. Küçük tasarruf sahiplerinin tasarrufları kanalizasyon edilecek, bunlarla büyük sanayi yatırımları yapılacaktır. Böylelikle kurulan sanayiler halkın - daha doğrusu küçük tasarruf sahiplerinin - yönetim ve denetimi altında olacaktır. Sözde de olsa, niyet, tekeli sermayeye karşı geniş bir "çevirme" hareketine Türkiye'de para ve kredi kaynakları tekellerin denetiminde iken bu nasıl sağlanacaktır? Halkın tasarrufları ile kurulması planlanan bu "bebek" endüstriler tekeli sermayeye karşı nasıl korunacaktır? CHP'nin bu sorulara vereceği cevap şimdilik yok gibi.

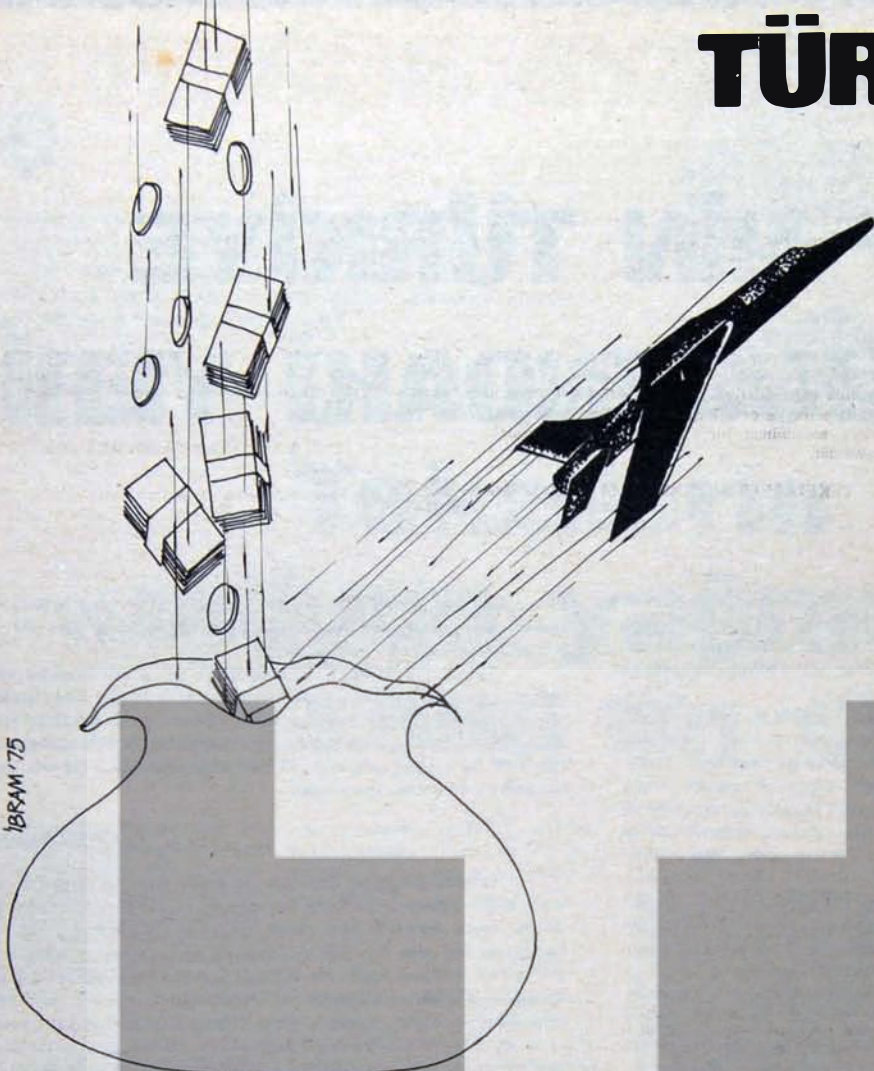
Öte yandan, tekellere karşı çıkan CHP, bu arada devlete karşı da tam bir güven duymadığını belirtmekte, devletin ekonomide "başarısız" olduğunu ileri sürmektedir. CHP'nin hiç de nesnel temellere dayanmayan bu devletçilik düşmanlığı soyut planda halk sektörünün hem tekeller hem de devlet karşısında yer alır görünmesine yol açmaktadır. Hem devletten uzak durulacak, hem de tekeli sermaye ile mücadele edilecek. CHP, bu konuda da çözümsüz.

DIYALOG VE ÖNEMİ

CHP'nin devletçilik ve devlet düşmanlığının temelinde, partiye damgasını vuran küçük burjuva görüş açısı yatıyor. Bu görüşün temel özelliği, devleti sınıflardan bağımsız, yerine ortamına göre şu ya da bu sınıfı ezen kendi başına buyruk bir kurum olarak görmek. CHP'nin bu hastalığını tedavi etmek mümkün değil; yani CHP'nin temel felsefesini değiştirmek utopik bir uğraş. Ancak bu felsefenin pratikteki uzantılarına set çekmek, CHP'nin nerede idealist ya da utopyacı olduğunu somutta göstermek hem mümkün hem de zorunlu. Bunu yapacak olan, hayatın kendisi ve onu en iyi değerlendiren sosyalistler.

Bunu somut olarak görmek mümkün. CHP eğer bugün bulunduğu yerde ise, bunu yalnızca CHP'nin kendi iç dinamiği ile açıklamak son derece yetersiz olur. CHP'yi solda, bugün bulunduğu yerde koruyan asıl etken, Haşhaş ve Petrol konularında pratiğin CHP'ye gösterdikleridir; CHP'nin solunun CHP'ye yönelttiği eleştirilerdir. Yalnızca CHP için değil, bütün sosyal demokrat partiler için geçerli olan bir sonuca varıyoruz: Bu partileri öte yana kaymaktan alkoyan etken, bu partilerin somut gerçekleri yansıtan sosyalistlerle olan diyalogudur. CHP bu diyalogu kopardığı anda, bugün kendisinden yana gözüken kitlelerle olan bağları da kopacaktır.

TÜRKİYE'DE

IBRAM '75

SILAHLANMA EKONOMİYİ DARBOĞAZA SOKMUŞTUR.

Türkiye son yıllarda silahlanma yarışına bütün hızıyla katıldı. Sadece silahlı kuvvetlerin araç ve gereçlerinin yenilenmesi için geçen yıl 1.6 milyar TL ayrılmışken bu miktar bu yıl 7 milyara çıkarıldı. REMO adıyla anılan, silahlı kuvvetlerin reorganizasyonu planı uyarınca geçmiş yıllarda 10 yıl içinde 10 milyar lira harcanması planlanırken, bu yılki bütçe çalışmalarında süre kısaltıldı ve planlanan harcamalar 23.7 milyar liraya yükseltildi. Hükümetlere, gerek görüldüğü takdirde, bu miktarı yüzde 50 oranında artırma yetkisi de tanındı. Öte yandan, iktidar çevreleri tarafından "bölgel savunma ihtiyaçlarının" arttığı ileri sürülürken, bunun için silahlı kuvvetlerdeki geleneksel silahların artırılacağı belirtilmektedir.

Silahlanma yarışı ülke ekonomisi üzerine gittikçe ağırlaşan bir yük bindirmektedir. REMO planının tartışıldığı bütçe çalışmaları sırasında İrmak hükümetinin Maliye Bakanı Bedri Gürsoy yeni vergi tasarımlarının getirileceğini açıkça dile getirmiştir. Geçtiğimiz Mayıs ayının sonunda, savunma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Merkez Bankası, döviz transferlerini ve akreditif açmayı durdurma kararı almıştır. Sermaye örgütleri, döviz sıkıntısının iç sanayi üretimini darboğaza soktuğunu, şikayetlerinin başına sadece "sevrek katlandığımız" sözünü ekleyerek açıkça belirtmektedir. Yapılan harcamaların, Türk lirasının değerindeki düşmelerde de belli bir etkisi vardır.

BİR ÖNERİ: "ULUSAL" SAVAŞ SANAYİİ

Silah araç ve gereçlerinin yurt içinde imal edilmesiyle, diğer bir deyişle "ulusal savaş sanayii"nin kurulmasıyla bu darboğazlardan kurtulabileceği ileri sürülmektedir. Bunun için de uzun süreden beri hazırlıklar sürdürülmektedir. İki kuvvet vakfının varlıkları 1 milyarın üstündedir. Geçen Temmuz ayının ilk 15 gününde REMO gereğince 50 milyon liralık

araç - gereç ihalesi yapılmıştır. Ancak, ilgili bütün taraflar, bu sanayi vakıflar ve yardımlarla kurulamayacağı belirtilmektedir. Bir hesaba göre, gerekli potansiyelin oluşması için 15 yıl içinde 125 milyar liralık yatırıma gerek vardır. İrmak hükümetinin hazırladığı 1975 programında bu amaçla 45 milyar liralık harcama ayrılmıştır. Oysa Türkiye'nin 1974 yılındaki toplam harcamaları 104 milyar liradır.

Savaş sanayii önerisinin, birçokları tarafından iyi niyetle ortaya atıldığı ya da desteklediği ileri sürülebilir. Ancak, Türkiye sanayiinin yapısı ve "savunma" stratejisi incelenmeden ortaya atılan öneriler birer kuru niyet olarak kalmaktan kurtulamaz. Ülkemizde bir savaş sanayiinin kurulup kurulamayacağı, böyle bir sanayiün ülke ekonomisine yararlı olup olmayacağı, bunun bağımsızlığımıza katkısı, ancak ülke ekonomisinin bugünkü yapısı incelenerek açıklanabilir.

SAVAŞ EKONOMİSİ KAPİTALİZMİN BUNALIMLARA BULDUĞU ÇAREDİR

20. yüzyılda da savaşların temel nedeni tekeli sermayedir. Dünyanın emperyalist güçler tarafından paylaşılması, bir kere paylaşıldıktan sonra eşitsiz gelişme sonucu yeni bir paylaşım gereğinin doğması, emperyalizmin kendi iradesini bağımlı ülkelere kabul ettirme hırsı ve nihayet işçi ve emekçi sınıflara ve sosyalist ülkelere karşı mücadele etme zorunluluğu savaşları ve silahlanmayı doğurmaktadır.

Silahlanmanın günümüzdeki ekonomik temeli, büyük tekellerin silah sanayiindeki çıkarlarıdır. Bunalmıdan kurtulmak ve üretimi sürdürmek için savaş ekonomisinin kaçınılmaz olduğunu Marksist bunalım teorisi açıklıkla ortaya koymuştur. Yirminci yüzyılda kapitalistdünyanın yaşadığı en büyük bunalım olan 1929 - 1932 bunalımından hemen sonra kapitalist dünya büyük bir silahlanma yarışına girmiş ve bu yarış II. Dünya Savaşına dek sürmüştür. 1948 bunalımından sonra Kore savaşı, 1954'ten sonra soğuk savaşın sıcak savaşın sınırlarını zorlaması; 1958 bunalımından sonra da, Küba gibi denemelerden sonra Vietnam savaşı ABD ve diğer kapitalist ülkeler ekonomilerinin canlanmasını sağlamıştır.

Kapitalist ekonomilerin askerileşmesi tekeli devlet kapitalizminin ortaya çıkmasıyla, yani özel tekellerle devlet tekellerinin sıkı sıkıya kaynaşması ve devlet aygıtının mali oligarşiye bağımlı kılınmasıyla atbaşı gitmiş, tekeli devlet kapitalizmi savaş ekonomisi ile en "olgun" biçimine ulaşmıştır. Bilindiği gibi kapitalizmin bunalımlarının temelinde aşırı üretim, yatmaktadır. Savaş sanayii, aşırı üretim bunalımlarının önüne geçilmesi daha doğrusu ertelenmesi için belli olanaklar yaratmaktadır. Savaş sanayii, devlet aımlarından oluşan güvenilir ve sürekli bir pazar bulabilmekte, tekellerin büyük kârlar elde edebilmesini sağlamakta, yeni teknolojilerin uygulanmasını hızlandırmaktadır. Devletin silah siparişleri, tekeli kapitalizmde devletin tekellerin çıkarları doğrultusunda ekonomiye müdahale etmesinin bir biçimidir.

MİLİTARİZM SADECE SİLAH TEKELLERİNİN İDEOLOJİSİ DEĞİLDİR

Fakat ekonominin askerileşmesinden çıkarılan, sadece tekeli sermayenin silah üretimi yapan kesimi değildir. Militarizmden doğrudan doğruya yararlanan sadece küçük bir grup tekeli olmakla birlikte, askerileşme, bir bütün olarak tekeli sermayenin siyasal ve stratejik çıkarları doğrultusundadır. Askerileşmenin kaynağı tekeli sermayenin bu saldırgan karakterinde yatmaktadır. Askeri - sınıai kompleksin kapitalist ülkelerde ve kapitalist dünyada son sözü söylemesinin nedeni budur.

Silah tekelleriyle devletin kaynaşması ve ordunun devlet aygıtına egemenliği şu örneklerle belirlenmektedir. Amerikan Savunma Bakanlığı, federal yönetimin bütün sivil organlarında ve Kongre'de 500'den fazla "irtibat subayı" bulundurmaktadır. Ordu ileri gelenlerinin Beyaz Saray'da casusluk faaliyetlerinde bulunduğu geçen yıl resmi olarak ortaya çıkarılmış ve açıklanmıştır. Militarizmin yayılması için özel örgütler faaliyettedir: Militarist propaganda amacıyla ABD'de 29 bin eski muharip özel bir Federal Daire tarafından yönetilmekte ve bu daire, görevlilerin sayısı bakımından Savunma Bakanlığından sonra ikinci sırayı almaktadır. Federal Almanya'da aynı tipte işlerle meşgul olan yedeklerin sayısı 1.8 milyonu bulmaktadır. Bunların sayısı Belçika'da 600 binden fazla, Hollanda'da 350 bin, Norveç'te 160 bindir. ABD'nin en büyük tekelleri 1973'te 153 milyar dolaylarında peşin garantili siparişler almışlardır ve bu paranın yarısını bir yıldan kısa süre içinde kasalarına girmiştir. General Electric, hükümetin askeri siparişlerinden 1972 yılı içinde 161 milyon sterlin kâr etmiştir 1973'te, askeri siparişler İngiliz havacılık işletmeleri ne 500 milyon sterlin kazanç sağlamıştır. Son olarak da "asrın siparişi" olarak nitelenen anlaşmayla Amerikan General Dynamics dört Avrupa ülkesinden 18 milyar dolarlık sipariş almıştır.

SILAHLANMA BUNALIMI SADECE ERTELER

Ekonomi üzerindeki canlandırıcı etkisine rağmen, askerileşme, ekonomik bunalımların ortadan kaldırılmasını sağlayamamaktadır. Silah piyasasının sürekli olarak sivil piyasadan daha hızlı genişlemesi mümkün olamamaktadır. Piyasayı kaçınılmaz olarak daraltan etkenlerin yanısıra, silah sanayiine yapılan yatırımlar, üretici güçleri geliştirecek sermaye birikimini durdurmaktadır. Öte yandan savaş sanayiine yapılan yatırımların üretken olmaması, büyüme hızlarını yavaşlatmakta, enflasyona yol açmakta ve halkın yaşama düzeyini hızla düşürmektedir. Vietnam savaşı için yapılan harcamalar Amerikan ekonomisini büyük bir dış ticaret açığıyla da karşı karşıya getirmiştir.

Fakat tekeli kapitalizm silahlanmaktan da vazgeçememektedir. Çünkü bunalımlarını başka türlü ertelemenin yolu yoktur. Silah satışlarında yeni pazarlar açılması için NATO üyelerinin silahlanma harcamaları artırılmakta, gelişmekte olan ülkeler silahlanmaya zorlanmaktadır, dünyanın çeşitli bölgelerinde savaşlar ve gerginlikler kışkırtılmaktadır. Geçen hafta içinde ABD kongresinde yapılan bir açıklamada, son bir yıl içinde ABD'nin silah satışlarının yine rekor düzeyine ulaştığı belirtilmiştir.

GERİ EKONOMİLER SILAHLANMAYA ZORLANMAKTADIR

Türkiye'nin silahlanmasını ve silah sanayii kurmasını, içinde bulunduğu emperyalist sistem içindeki yerine göre ele almak gerekir. NATO üyelerinin silahlanmasıyla ilgili rakamlar bu konuda bir fikir verecek-

SAVAŞ SANAYİİ SORUNU

tir. 1971 - 1973 arasında NATO üyesi ülkelerin askeri harcamaları 104 milyar 981 milyon dolardan 120 milyar 827 milyon dolara yükselerek yüzde 15 oranında artmıştır. Bu artış içinde çeşitli ülkelerin paylarına bakılınca ilginç bir durum görülmektedir. Resmi istatistiklere göre, bu dönem içinde Portekiz dışındaki Avrupa ülkelerinin askeri harcamaları yüzde 21 oranında artmıştır. ABD'nin askeri harcamalarındaki artış ise sadece yüzde 4.8 kadardır. Buradan çıkan sonuç NATO'nun askeri potansiyelindeki artışın Avrupa ülkelerinin askeri harcamalarıyla gerçekleştirildiğidir. İkinci olarak, Avrupa'lı NATO üyelerinden Türkiye'nin bu dönemdeki askeri harcamaları yüzde 47.0 oranında, Yunanistan'ın harcamaları yüzde 25.8 oranında, İtalya'nın ise yüzde 28.8 oranında artmıştır. Avrupa ülkeleri arasında ekonomik potansiyeli en düşük düzeydeki bu üç ülkenin askeri harcamalarındaki artış hem NATO hem de Avrupa ortalamalarının üzerindedir. Genel olarak, NATO silahlanmasının yükünün ABD'nin sırtından Avrupa'ya, oradan da belli ölçüde, daha geri ekonomileri olan ülkelere ve bu arada Türkiye'ye aktarıldığı görülmektedir. Hatta, 1969 - 1971 döneminde NATO'nun toplam askeri harcamalarında yüzde 1 dolaylarında bir azalma görülen bu dönemde Türkiye'nin harcamaları yüzde 57.5 oranında artmıştır. Aynı dönemde Yunanistan'ın askeri harcamalarındaki artış da yüzde 21.3 kadardır. Buna karşılık başta ABD olmak üzere dünya silah tedariklerinin aldıkları siparişte her iki dönemde de azalma olmamış aksine artış olmuştur.

ABD EKONOMİSİNİN BUNALIMININ YÜKÜ AVRUPA'YA ÖDÜTLÜYOR

Bu olguları açıklamak için Amerikan ekonomisinin geçirdiği bunalıma bakmak gereklidir. Federal devletin içinde, ve Avrupa'daki kuvvetlerini beslemek amacıyla dışarda yaptığı yüksek askeri harcamalar Amerikan ekonomisinde enflasyonu körüklemekte, Amerikan dolarını zayıflatmaktadır. Ayrıca son on yıl içinde Avrupa'nın ekonomik potansiyeli ABD'ninkinden daha hızlı gelişmiş ve denge ABD aleyhine kısmen bozulmuştur. Bu yüzden ABD artık Avrupa'dan, askeri, ekonomik ve mali kaynakların desteklenmesini, etkilerini kapatmasını istemektedir. Bunun için de, diğer NATO ülkelerinin askeri harcamalarını artırmalarını, savaş araç ve gereçlerini modernize etmesini ve dolara ekisinden daha az yüklenmesini istemektedir. Amerikan kaynaklı savaş araçlarının satın alınmasını, böylece Amerikan sanayinin desteklenmesini önermektedir. Avrupa ülkelerindeki ABD ürünlerinin masraflarının da müttfiklerce karşılanmasını önermektedir.

Son olarak NATO ülkelerinin silah sanayinde bir "ortak pazar" kurlmaları üzerinde durulmaktadır. Dışişleri Bakanı Çağlayangil de bu konuda Brüksel'de yapılan toplantıya geçen hafta katılmış ve dönüştürülen projeden övgüyle bahsetmiştir. Görünüşe göre bu proje Avrupa ülkelerinin silah dalında daha bağımsız olmalarına olanak verecektir. Gerçekte ise Amerikan silah tedariklerinin Avrupa askeri-sanayi kompleksinde kritik noktalarını ele geçirmesi için hazırlanmış bir "Truva atı"ndan başka bir şey değildir. Bugün, Amerikan tedariklerinin teknolojik üstünlüğüne, üretim kapasitesine ve sermaye yoğunluğuna Avrupa'da erişilmiş değildir. Bağımız bir silah sanayii kurmak ve kendi nükleer gücünü artırmak isteyen Fransa'nın projeye karşı çıkması raslantı değildir. Özellikle silahlanma alanında yeni bir işbölümüne gidilmek istenmektedir. Bu durumda baskının ağırlığının küçük ortaklar üzerinde toplanması doğaldır.

TÜRKİYE'DE SAVAŞ SANAYİİNİN ANLAMI

Türkiye'de devlet veya özel sektör eliyle "ulusal" bir silah sanayii kurulması Türkiye'yi bugünkünden de daha çok emperyalist sisteme bağımlı, dünya kapitalist bunalımının etkilerine daha da açık hale getirecek, ayrıca tekeli sermayeye işçi ve emekçi sınıfların sırtından büyük kârlar elde etme olanakını verecektir. Bu sanayi hiçbir yanıyla "ulusal" olamayacak, başta ABD'ninki olmak üzere uluslararası askeri-sanayi kompleksin bir uzantısı olacaktır. Bu Türkiye üzerindeki politik baskıyı da arttıracaktır. Öte yandan, "ulusal güvenlik" adına işçi sınıfının grev ve sendikalaşma hakkı elinden alınmaya, kısıtlanmaya çalışılacaktır. Yatırımların üretken olmayan sektörlerle kayması pahallığı artıracak, diğer yandan da sanayileşme hızını kesip çarpıklaştıracak, büyüme hızını düşürecekler.

Resmi ağzılardan yapılan iyimser açıklamalarda bile savaş sanayinin ilk tesislerinin 1981'den önce devreye giremeyeceği, tüm ünite ve tesisle-

rin ancak 8 yılda tamamlanacağı belirtilmektedir. Bu durumda kısa vadede döviz sıkıntısının atlatılmayacağı ortadadır. Kaldı ki kurulacak savaş sanayii kompleksi çok küçük bir oranda yerli girdilerle geliştirileceğine göre, döviz sıkıntısına bir çare bulduğuna ileri sürmek olanaksızdır. Oysa, silah alımlarıyla birlikte diğer etkenlerle döviz rezervleri halen hızla erimektedir. Silahlanmayla ilgili konularda sermaye çevrelerinin sözcülüğünü layıkıyla yerine getiren Ahmet Kılıçbay, bir yazısında bu soruna değinmekte ve döviz artırıcı faaliyetlerin hızlandırılmasını isteyerek döviz transferi, dış kredi ve sermaye ithali gibi yollar önermektedir (Tercüman, 1 Temmuz 1975). Savaş sanayini kurma çalışmalarıyla birlikte döviz kaynaklarının bu yolla sermaye çevrelerine açılacağı düşünürsük, sermaye sözcüsünün bu önerilerini değerlendirmek mümkündür.

TEKELCI SERMAYENİN PAZAR BUNALIMI

Sermaye sınıfı için önemli olan devletin bütün olanaklarının kendine açılması, silahlanmanın kendi kesesine yararlı hale getirilmesidir. Bugün Türkiye'de imalat sanayii, yapısal sorunların yaratığı derin bir bunalım içindedir. İmalat sanayii milli gelirin yüzde 23.8'ini üretir hale geldiği halde, yüzde 46.6'sı tüketim malı üreten bu sanayi ürettiğini satamamaktadır; yani pazar bunalımı içindedir. (Türkiye'de kapitalist pazarın daralması konusunda YÜRÜYÜŞ'ün 12. sayısına bakınız). Pazarın daralmasının temel nedeni işçi ve emekçi kitlelerin gerçek gelirlerindeki düşüştür. Kaldı ki, veri gelir bölüşümü içinde bu nitelikte bir sanayi üretimi yapısının pazar bunalımı içinde düşmesi kaçınılmazdır. Finansman kaynaklarının da azalmasıyla, burjuvazi üretimi genişletmek sürdüremez olmuştur. Odalar Birliği'nin bir yayını 1974 yılında imalat sanayinde sabit sermaye yatırımlarının azaldığını açıklamaktadır (İktisadi Rapor 1975, Odalar Birliği, Ankara). Öte yandan stok artışları yükselmektedir. Büyük imalat sanayinde stoklar 1967 - 70 arasında yüzde 40 artmışken, bu oran 1970 - 73 arasında yüzde 100'e yaklaşmıştır. Bunalımın kaynağında sanayinin çarpık yapısı yatmaktadır. İmalat sanayinde yatırım malları üretiminin payı sadece yüzde 14'tür. Söz konusu sanayi ürünlerinin büyük çoğunluğunu dayanıklı tüketim maddeleri oluşturmaktadır. Makina imalat sanayinin toplam imalat sanayindeki payı ise yüzde 1.9'dur. Türkiye kapitalizmi makina yapan sanayie geçememenin bunalımı içindedir. Bunalımına çare olarak bazı tedbirler önermektedir. Avrupa kapitalizmi ile bütünleşmeye hazırlanan tekeli sermayenin asıl istediği başkadır ve bunu açıkça ifade etmektedir: "Halen AET karşısında bu sanayi dalının (imalat sanayinin) rekabet için tek güvencesi ucuz işgücüne sahip olmamızdır." (Odalar Birliği, aynı kaynak, s. 215).

TEKELCI SERMAYENİN BAĞIMSIZ SAVAŞ SANAYİİNİ GELİŞTİRME GÜCÜ YOKTUR

Özellikle tekeli kesimden oluşan özel sektörün pazar bunalımını aşmak için savaş sanayine talip olması, emperyalist ülkelerdeki durumda da karıştırmamak gerekir. Tekeli sermayenin olaya bakışı aynı olmakla birlikte, çapı ve gücü gereği, talepleri ve vaadleri farklıdır. Yine Ahmet Kılıçbay, Ocak ayında bir seminerde sermayenin bakış açısını özetlemiştir: "Harp sanayii mamulleri için talep, güvenilir ve istikrarlı bir taleptir. Piyasa şartlarından kısmen bağımsızdır. Bu bir bakıma büyük bir sektörü meydana getirdiği takdirde, ekonomik istikrarsızlık, gelir alçalışları döneminde güvenilir bir talep kaynağıdır." Ancak Türkiye'de sermayenin yoğunlaşma derecesi ve tekelleşme, ileri kapitalist ülkelerdeki gibi uluslararası düzeye çıkmış, uluslararası alanda da egemen duruma gelmiş olmadığı gibi tekeli burjuvazi de yüksek yatırımları ve kendisini besleyen organize bir sanayii gerektiren savaş sanayini kurabilecek düzeyde değildir. Türkiye sanayinin yukarıda açıklanan yapısı burjuvazinin de yapısını belirlemektedir. Bu alanda da kendini geliştirebilmek için uluslararası tedariklerin işbirliğine ve devletin desteğine, hatta öncülüğüne ihtiyacı vardır. Odalar Birliği'nin "ulusal" savaş sanayii ile ilgili raporunda da bu açıkça belirtilmektedir: "Yatırılabılır kaynakların kamu kesimine ağırlık verecek şekilde gelişmesi normaldir." Bu yüzden, özel sektör temsilcilerinin "savaş sanayini kurmak milli bir görevdir" ve her işi olduğu gibi "bunu üstün bir başarı ve büyük bir cesaretle gerçekleştireceğiz" gibi sözleri bir aldatmacadan ibarettir.

Bilindiği gibi sadece savaş sanayii diye bir olgu yoktur. Hemen hemen bütün sanayi girdilerini bütün-

leşiren bir "askeri-sanayi kompleksi" vardır. Askeri-sanayi kompleksi içinde de bir ağırlık hiyerarşisi mevcuttur. Türkiye'de bu ağırlık dış tedariklere verilmesi bir zorunluluk olduğu gibi, ana dallarda devletin özel sektörden önce gelmesi de kaçınılmazdır. Bu nedenle özel tekeli sermaye savaş sanayii dalında ağırlıklı olarak yan sanayilere taliptir. Öncelikle talip olunan yan sanayiler otomotiv ve elektronik sanayileridir. Barut ve mermi gibi dalların ve top ve uçak sanayinin bütünüyle kamu sektörüne bırakılması gerektiği Odalar Birliği'nin sözü geçen raporunda ifade edilmektedir. Uçak sanayinde lastik vb. gibi yan sanayilere de talip olunmaktadır. Ancak başlama noktası sayılan hafif bakım sanayine dahi özel sektörün girişme "cesaret" i yoktur.

YAN SANAYİLERİN DURUMU

Özel sektörün talip olduğu taşıyıcı araç dallarında da lisans ve yabancı sermayeye gerek olduğu belirtilmektedir. Gemi inşa dalında yan sanayi olarak özel sektörün katılabileceği, fakat bunun için de yabancı sermayeye ortaklığına gerek olduğu kabul edilmektedir. Özel sektör temsilcileri, devlete "biraktıkları" dallarda da hemen hemen bütünüyle dış girdilere ihtiyaç olduğunu açıklamaktadırlar.

Tekeli sermayenin yan sanayi olarak geliştirme vaad ettiği otomotiv ve elektronik sanayinin montajcı ve dışa bağımlı niteliği bilinmektedir. Otomotiv sanayii, aşırı kârlar sağlanmasına rağmen, sermaye, ara mallar, lisans, patent gibi yollarla tamamen dışa bağımlı olmanın kurtulamamıştır. Yerli girdi olarak gösterilen parçalar da, yabancı sermaye ortaklığı ile kurulmuş şirketler tarafından, tezgahları, teknoloji ve malzemesi ithal edilerek montajcılık biçiminde üretilmektedir. Son olarak kaç lastiği imal etme kararı alan OYAK, bunun için bir kamu kuruluşu olan PETKİM'le işbirliğini reddederek, hissesinin yüzde 23.07'ye çıkarılması karşılığında onunla ortaklığa gitmiştir. Elektronik sanayinde çalışan 11 şirketin ise çoğu ithalata dayalıdır. Bu alanda dışardan teknoloji getirilebilmesi de ancak sermayenin de birlikte gelmesiyle mümkün olabilmektedir. İrmak hükümetinin Sanayi ve Ticaret Bakanı Gölhan da bu dalda dışarı açıldığını açıklayanlar arasındadır.

SONUÇ

Sonuç olarak, Türkiye'de tekeli sermayenin bağımsız bir savaş sanayini gerçekleştirme gücünden yoksun olduğu, bu alanda da yine uluslararası tedariklerin boş bıraktığı yerleri doldurarak onun yardımıyla işi parçalamaya çalışacağı söylenebilir. Ağırlıklı olarak devletin uluslararası tedariklere aracılık edeceği savaş sanayii, ülkemizin dışa bağımlılığını daha da arttıracaktır. Bunu tekeli sermayenin sözcüleri de inkâr etmemektedirler. Odalar Birliği'nin ilgili raporunda şöyle denmektedir: "Milli savaş sanayinin güçlendirilmesi Türkiye'nin Batı ile bağlarının kuvvetlendirilmesi sonucunu doğurur. Bunun alternatifleri olarak savaş sanayii bugünkü durumunda bırakılır ya da dış alımlar şeklinde yürütülürse mali güçlükler dolayısıyla yahut da batılı büyük ülkelerin silah ambargosu koyması halinde savunma araç ve gereç ithalatı Batı dünyası dışındaki sahalarla yönelebilir. Bu tehlikeyi gözden uzak tutmamak gerekir. ABD ve Batı Avrupa firmaları ile gerçekleştirilecek işbirliği ekonomik ve politik bağların sıklaştırılmasını sağlar."

Buna benzer şekilde savaş sanayinin işçi sınıfının grev ve sendikalaşma haklarını kısıtlamak için kullanılacağı izlenimini veren açıklamalar yok değildir. Örneğin 10 Eylül 1975 tarihli Hürriyet'in başyazısında şöyle yazılmaktadır: "Savaş sanayinin ordunun kontrolünde olması ve grev gibi etkenlerden uzak tutulması değişik açılardan tartışılmaktadır."

Nihayet, Türkiye'de bir askeri-sanayi kompleksinin oluşması, tedariklerle devlet aygıtı ve bürokrasi arasındaki bütünleşmeyi tehlikeli bir noktaya ulaştıracaktır.

Birçoklarının artık kabul ettiği gibi ulusal nitelikte bir savunma politikasının temeli, silah araç ve gereçlerinin yurt içinden sağlanıp sağlanamaması değildir. Emperyalist sistem içinde ve onun askeri ittifakları içinde kalındıkça, savunma politikasının ulusal temellere oturtulması mümkün olamaz. Emperyalist sistemin kendine özgü işbölümü ve savaş stratejisi ülkenin yakasını bırakmaz. Ulusal nitelikte bir savunma politikası, ancak ulusal çıkarlara dayalı bir dış politikaya dayandırılabilir. Bu da emperyalist sistemin dışına çıkıp gerçekten bağımsız ve anti-emperyalist bir dış politika yürütmekle mümkündür. Yurt savunması için zorunlu olan faaliyetler ancak böyle bir ortamda işçi ve emekçi sınıflara yük olmadan yerine getirilebilir.

DEMİREL'LE ERBAKAN ARASINDAKİ "ZAM VAR", "ZAM YOK" AYRILIĞI, DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI ÜZERİNE. GERÇEKTE İSE EMEKÇİ SINIF VE TABAKALAR İÇİN ZAMLAR FİLEN YÜRÜRLÜĞE GİRDİ. EMEKÇİ HALKIN DERDİ DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI DEĞİL: GÜNLÜK GEÇİM DERDİ.

Tekellerin talebi: «milyon yağmurları» sona mı eriyor ?

Cephe, içindeki çatlağı tamire yönelince kamuoyunun dikkatleri de doğal olarak faşizan koalisyondaki gelişmeler üzerinde toplandı. Araya, yabancı ülke yetkililerinin ziyaretleri de eklenince, Cephe tarafından getirilecek, sermaye sınıfından yana, emekçi sınıf ve tabakalara karşı ekonomik tedbirler bir süre ertelendi.

ZAMLARI KİM BELİRLİYOR?

Sermaye sınıfı dört gözle, sayıları ikiyüze varan mallar için Fiyat Kontrol Komitesinden çıkacak zam kararlarını bekliyor. Erbakan, seçimleri izleyen günlerde verdiği demeçte, sermaye sınıfına istenen zamların karşılama zorunluluğuna değinmişti. Demirel ise bu demeci "zam yok" diyerek karşıladı. Ancak, herkesin bildiği, zamların cephe hükümetinin gündeminde olduğu, emekçi sınıf ve tabakaların bildiği ise zamların fiilen yürürlükte olduğu idi.

Zamlar konusunda MC hükümetinden farklı görüşlerin çıkışındaki neden ise, cephe içinde beliren çatlağın, giderek büyüme eğilimi göstermesidir. Faşizan koalisyondan zor da olsa bozulma olasılığı zamların onayını geciktiriyor. Demirel, alternatifi koyu bir faşizm de olsa, bozulan koalisyondan zam yapan başbakan olarak ayrılmaz. 1973 Seçimleri öncesinde, kendisi başbakan değilken bile, zamları yaptırmamış ve yapılması zorunlu zamları, CHP - MSP koalisyonuna bırakmıştı.

1975 seçim öncesinde ve sonrasında beliren cephe çatlağı gene zamların ertelenmesine neden oluyor. Gelişimin gösterdiği Demirel'in 1977'yi garantiylemeden resmen zamma yanaşmayacağı. Ancak, iki nokta önemli: Birincisi, zamları ya da MC iktidarını belirleyen, Demirel mi yoksa sermaye sınıfı mı? Zamların belirli ölçüde de olsa fiilen gerçekleşmiş olması, buna karşılık hükümetin ise bir ölemede bulunmaması, zamları kimin belirlediğini gösteriyor. İkinci ve en önemli nokta ise, kitlelerin ekonomik sorunlarının çözümünde, demokrasinin sınırlarının genişletilmesinin önemli bir aşama olduğunu Demirel'den çok

daha iyi anlaması. CHP'nin 1974'deki zamlara rağmen, 1975'te oy yüzdesini yükseltmesi, bu yargının doğruluğunun en büyük delili.

HAYAT UCUZLADI MI?

Zamların gündemde olması, hayatın zamlardan sonra pahalalanması demek değil. Zamlar büyük ölçüde dayanıklı tüketim mallarına ilişkin. Buzdolabı, çamaşır makinası, otomobil vb. gibi. İşçinin, köylünün, diğer emekçi kitlelerin bu mallara olan talebi ise son derece sınırlı. Onların kaygısı, günlük ekme kavgasında yenik düşme olasılığında toplanıyor.

Geçinme endeksleri, özellikle emekçi sınıf ve tabakaların yoğun olarak kullandığı gıda maddelerinde önemli artışlar gösterirken, MC iktidarı fiyatlardaki artış hızının azaldığını yayma çabası içinde. Son günlerin bu konudaki ilginç tartışması ise, sermaye sınıfı çevrelerinde, Ticaret Bakanlığı'na yayınlanan bu endekslerin doğruluğu üzerinde yoğunlaşıyor. Sermaye sınıfının bir kesimi bu endekslerin doğru olmadığını öne sürerken, diğer bir kesimi ise bunun amaçlı bir iddia olduğunu belirtiyor.

Endekslerin tartışmaya açık yönü çok. Doğruluğundan çok eğriliği ortada. Ancak, hayat pahalılığı kitlelerin gözünde öylesine somut ki, bu göstergelere bakmak için herhangi bir neden görmüyorlar. Tartışmanın sermaye sınıfı içinde sürdürülmesi ise doğal. Günlük ihtiyaçları için pazara çıkmayan parabalalarının fiyatlardaki artışları bu endekslerden izlemesi gerekiyor. İleriye yönelik kararlarını doğru endekslere dayanarak almaları, sömürülerinin yoğunluğu açısından önemli.

Tartışmanın dikkati çeken bir yönü de endekslerin doğruluğuna güvenmeyenlerin İstanbullu tekeller olması. Karşı çıkanlar ise İzmiriler. Bu, kısa dönem kapkaç sanayicileriyle, AP - CHP koalisyoncuları arasındaki alttan alta sürdürülen mücadelenin bir diğer somut örneği. Tekellerin, endekslere güvensizlik göstermesi ise, sürekli yararlarına çalışan enflasyonun, yavaşlamasından duydukları kaygıya dayanıyor.

ZAMLAR ZORUNLU!

BÜTÜNLEŞMEYEN TEKELLER VE BANKA SERMAYESİ

Sermaye sınıfının iç çelişkileri, abartılmamak kaydıyla, somut olaylarla her gün biraz daha açığa çıkıyor. Bankaların mevduat toplamak için dağıttığı milyonluk ikramiye ve hediyelere son veriliyor. Böylece halkın tasarrufları üzerinde, bankalarla tekeller arasında sürdürülen paylaşım mücadelesi şimdilik tekeller yararına bir gelişme gösteriyor.

Tekellerin, son yıllarda önemli bir finansman sıkıntısı içinde olduğu biliniyor. Çıkarılan tahvilere % 18 oranında faiz verilmesi de tekellerin bu sorununu çözemedi. Bankalar, mevduatı önemli ölçüde kendilerine çekebiliyordu. Bunda da mevduata verdikleri ikramiyele- rin payı büyüktü.

Sermaye sınıfı temsilcilerinin, Maliye Bakanı Ergenekon'la yaptıkları görüşmelerden sonra, Bankalar Birliği'nin ikramiye ve hediye dağıtımını kaldırma kararı alınması anlamlı. Konuya ilişkin bilgiler geniş olarak Cumhuriyet gazetesinde yer aldı. Ancak, konunun doğal olarak gazetelerde yer alamayan bir yönü de var. O da sosyalistler için anlamlı bir yön. Olayların değerlendirilmesinden, tüm koşulların dikkate alınmasından hareket etmeyip de, kendi kafalarından yarım yamalak Türkiye tahillileri yapanlar, bu doğrultuda hareketi temsil etme iddiasında olanlar var. Bu somut olgu, bunlara güzel bir cevap. Her nedense şu tekellerle banka sermayesi bir türlü bütünleşmiyor.

TÜRKİYE, SOSYALİST HAREKET VE AYDINLAR

METİN ÇULHAOĞLU

GÜÇLÜ SİLAH : TEORİ

1860'LARDAN 1960'LARA

Sosyalist hareketin içinde bulunanların çok iyi bildiği bir sözle başlayalım: "Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz." Lenin bunu "Ne Yapmalı"da söylüyor. Türkiye'de sosyalist hareket ilk bakışta "Ne Yapmalı" sorusunun cevabını vermiş görünüyor. Ama ancak genel anlamda. Yoksa, Lenin'in bu soruya verdiği cevabın ayrıntıları, bugün Türkiye için güncelliğini hâlâ koruyor. Daha uzun bir süre de koruyacak. Örneğin, Lenin yukarıya aktardığımız sözünün hemen ardından, teorinin önemine ilişkin başka açıklamalar da yapıyor. Bunlardan biri özellikle ilginç; aynen aktarmakta yarar var: "... teori, çok defa unutulmuş üç başka etmeden ötürü de önemlidir: birincisi partimizin henüz kurulma süreci içerisinde bulunuşu, ayırdedici çizgilerin henüz belirli bir hal almakta oluşu, hareketi doğru yoldan saptırmaya çalışkan öteki devrimci fikir akımları ile henüz kozunu paylaşmamış oluşu."

Hem yukarıdaki alıntı, hem de "devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz" sözü bugün Türkiye için güncel. İkincisinin güncelliğini anlamak için somut bir gözlemden hareket etmek yeterli. Gözlem şu: Türkiye'de işçi sınıfının gelişkinliği ile kıyaslandığında, sosyalist hareketin (ya da devrimci eylemin) ulaştığı boyutlar nispeten yetersiz. Ya da yeterli erginliğe ulaşamamış durumda. Bunun ilk aşğda akla gelen bir çok nedeni var. Akla gelenlerden ilki hiç kuşkusuz sosyalistlerin üzerindeki anti-demokratik baskılar olacak. İşçi sınıfının biliminin işçilere yeterince ulaşamamış olmasının nedeni olarak bu gösterilecek.

Bunun önemli bir etken olduğu su götürmez. Ancak herşeyi bununla açıklamaya çalışmak da doğru değil. Hele, anti-demokratik baskılar açısından Türkiye'den hiç de aşağı kalmayan, ama işçi sınıfı hareketinin doğup geliştiği, dimdik ayakta durduğu ülkelerin varlığı düşünülürse. O halde, sözü edilen etkenin önemini unutmadan başka etkenlere de eğilme zorunluluğu var.

TÜRKİYE'DEKİ EKSİKLİK

Mevcut durumu açıklamak için genel teorik çerçeveden hareket ederek Türkiye'nin somut koşullarına eğilmek gerekiyor. Genel teorik çerçeve şu: Sosyalist hareket, sosyalist teorinin belirli bir nicel düzeye ulaşmış işçi ve emekçi yığınlarına emektirilmesiyle doğar, gelişir. Yani gelişim sürecinin bir yanında işçi ve emekçiler, diğer yanında sosyalizmin bilimi yer alıyor. İkisinin arasındaki *iletici kayış* ise aydınlar.

Türkiye'de sosyalist hareketin yetersizliğini işçi sınıfının gelişmişliği karşısında görel olarak koyduğumuza göre, özellikle iki sorun üzerine eğilmek gerekiyor: Sosyalist teorinin Türkiye'ye girişi ve bunu sağlamakla yükümlü olan aydınlar. İlk engel, Türkiye'de aydınların sahip olduğu özel konumda görünüyor. En başta aydınların düzene tepki duymaları ve bu düzene değiştirecek araçların aranişına girmeleri gerekiyor. Oysa, Türkiye ve benzeri ülkelerde aydınların kurulu düzenle olan ilişkileri uzunca bir süre bu tepkiyi önemli ölçüde önledi. Daha açık söylersek: Türkiye'de burjuvazinin nispi güçsüzlüğü, burjuvazinin adına devleti yönetecek tabakalara özel bir önem ve konum kazandırdı. Bu tabaka yıllar yılı düzenin adaletsizliklerine tepki duyacak yerde, kendilerini düzenle ve onun başında bulunan *devletle* özdeşleştirdiler. Daha doğrusu onlara bu olanak sağlandı. Burjuvazinin nispi güçsüzlüğü, aydınlara uzunca bir süre aydın oluşlarından dolayı özel bir rant tanıdı. Bu açıdan, Türkiyeli aydınların, genel olarak alındığında, 1850'lerde Çarlığa karşı mücadelede başı çeken Rus aydınlarından çok farklı olduklarını belirtmek gerek. Türkiye'deki aydınların bu niteliği, iki gelişme ile son buldu: Burjuvazinin güçlenerek, iktidarda aydın vesayetine ihtiyaç duymaması ve buna paralel olarak işçi sınıfının gelişip güçlenmesi.

Bu nesnel gelişim, aydınların, önce kendi durumlarına tepkinin bir sonucu olarak değişik ideolojilere, görüşlere yönelmelerine yol açtı. Aydınların toplumda özel konumları olduğu dönemleri simgeleyen Kemalist ideoloji artık yeterli değildi. Düzene karşı tepkinin dili olarak farklı bir çerçeve aranıyordu. Aydınlardaki bu tepkinin ve ideolojik boşluğun sonucunda bilimsel sosyalist teori ağırlıklı olarak 1960'lardan sonra bu kesimde etkinliğini göstermeye başladı.

Rusya örneğini hatırlamakta yine yarar var. Narodnik çıkışların sonuçsuzluğu ve özellikle 1860'lardan itibaren işçi sınıfının giderek gelişmesi, aydınları Marksizme itiyor. Emegin Kurtuluşu Grubu ve Plehanov'un devrim tarihindeki önemleri burada. Eski Narodniklerin önemli bir bölümü Marksizmi seçiyor ve iletici kayış görevini yükümleniyor. Türkiye'de ise aşağı yukarı benzer biçimde Kemalizmin çözümsüzlüğü, aydınların konumundaki değişikliklerle birlikte onları sosyalizme itiyor.

Rusya'da sosyalist teorinin aydınlar arasında tanınması klasiklerden yapılan çevirilerle başlıyor. Rus aydınlarının büyük bir çoğunluğu bunları benimliyor. Ama bütün bunlar 1860'larda başlıyor. Türkiye'deki benzer gelişme ise 1960'larda. Arada yüz yıl fark var. Ve yüz yıllık bir devrimci deney birikimi var. Türkiye'nin özelliği, Türkiye aydınlarının klasiklerle, en sapskinından en tutarsızına kadar tüm "devrimci deney" ve "teori"leri aynı anda öğrenir durumda kalması. Bu kaçınılmaz bir olgu. Burjuvazinin kitap yasağı uygulaması dışında önüne geçmenin yolu yok. Ama bunun anlamı, önemli büyük. Bunu görmek için son 5 - 6 yılın yayın örneklerine bakmak yeterli. 12 Mart öncesinin Türkiyeli aydını, öğrencisi oldukça yoğun bir biçimde Alberto Bayo'ya, Douglas Bravo'ya, Marcuse'ye, Cohn Bendit'e, Carlos Marighella'ya ve diğer "ünlü gerillaclar"ın eserlerine boğuluyor. Yayınevlerinin bu kişileri tanıtımalarına hiç bir itiraz olmamalı. Ancak bu arada aynı okur kesiminin Marx'ı, Engels'i ve Lenin'i ne ölçüde tanıdıkları da önemli. Çünkü, düzensiz bir biçimde beslenenlerde çeşitli sindirim bozukluklarının görülmesi gibi, düzensiz ve eleştirisiz biçimde okuyanlarda ideolojik sapmaların görülmesi olağan.

Söz konusu yayınlarla "dünya devrimci pratiğinin öğrenilmesi"ne değiniliyor. Ama bu pratiğin öğrenilmesiyle birlikte eleştirilmesi de gerekli. Bu eleştiri hangi çerçeve içinde yapılacak? Bu çerçeveyi kuracak malzeme, yani sosyalizmin temel klasikleri elde yeterince var mı? Bu soruya olumlu cevap vermek mümkün değil. Olumlu cevap verilemediği için de Türkiyeli aydınlar ve farklı niteliklere sahip olsa da bunların arasında sayılabilecek olan öğrenciler, yeterli bir eleştiri süzgecine sahip olmadan Marighella'yı, Cohn Bendit'i okuyorlar. Türkiye'de sosyalist düşüncenin aydınlar arasında gelişimi günümüze, daha doğrusu 1971'e dek ağırlıklı böyle oldu.

KISIR DÖNGÜ KIRILACAK

Ama bütün bu söylediklerimiz bugün hiç olmazsa bir ölçüde aşılırdığını söylemek mümkün. Ortada bir kısır döngü var. Ama kısır döngü kırılmayacak döngü demek değil. Türkiye'de işçi sınıfı ve onun sendikal mücadelesi giderek gelişiyor. Bunun yanında, yetersiz saymamıza rağmen *sosyalist hareket* de önemli adımlar atmış durumda. Kısır döngüyü kıracak olan etkenler, bunlar. Sorunu yalnızca aydınların, öğrencilerin kendi bağımsız gelişmelerine bağlamak yanlış olur. Küçük burjuva aydınların temel, belirgin özellikleri çabuk yılmak, "bu iş bizde olmaz" görüşüne kapılmak ve bunların sonucunda "kolay" gibi görünen yollara sapmak. Onları bundan alıkoyacak güç ise işçi sınıfının etkinliğini daha çok duyurması, sosyalist hareketin örgütlenme düzeyinde ileri adımlar atması. Yani, "bu işin bizde de olabileceğinin" somut olarak kanıtlanması. İşçi sınıfı, bunun en güçlü kanıtını 15 - 16 Haziran'da verdi. Bu olayların en umutsuz, en güvensiz aydınlar üzerinde dahi olumlu, çarpıcı etkileri olduğunun unutulmaması gerek.

İspanya :

Demokratik güçler yakınlaşıyor

İspanya'da çeşitli eğilimleri bir araya getiren iki ayrı güçlü örgütü Demokratik Kurul ve Birleşme Platformu, 2 Kasım'da açıklanan bir bildiriyle, "halk egemenliğine dayalı bir çoğulcu demokrasi sisteminin kurulması amacıyla barışçı siyasal eylem" çağrısı yaptı.

Demokratik Kurul (Demokratik Cunta) ve Birleşme Platformu aralarındaki görüş ayrılıkları nedeniyle bugüne kadar ortak eylemler konusunda bir adım atamamışlardı. Henüz büyük ölçüde yazılı bir belge niteliğini taşıyan son bildiri, bu açıdan, önemli bir gelişme olarak görülüyor.

Demokratik Kurul, İspanya Komünist Partisi, Halkçı Sosyalist Parti, Emek Partisi, İşçi Komisyonları gibi örgütleri ve çok sayıda bağımsız demokrasi biraya topluyor. Birleşme Platformu ise, Avrupa sosyal-demokrat partilerine yakın olan İspanya Sosyalist İşçi Partisi ile önemli Hristiyan Demokrat akımların öncülüğünde olan bir örgüt.

İki örgüt arasındaki yakınlaşmayla ilgili olarak geçen ayın sonuna doğru yoğunlaşan haberler, varılacak anlaşmanın, İspanya'nın dramına büyük kargaşalıklara yol açmadan son verme olanağını yaratacağı görüşünü yaygınlaştırmıştı. Franco rejimine karşı olan kamuoyunda, böyle bir anlaşmanın, bugüne kadar sessiz kalan ordu safalarında az çok iyimser bir tarafsızlığın doğmasına yol açacağı ve ordudaki bu kesimin tutumunun güçler dengesini belirlemede çok etkili olduğu görüşü hakimdi.

KURUL'UN TUTUMU VE İŞÇİ KOMİSYONLARI

Demokratik Kurul'un sözcüsü 30 Ekim'de gizli olarak Madrid'de düzenlediği basın toplantısında görüş ayrılıklarına rağmen bir anlaşmaya varılmasının olasılık dışı olmadığını, bunun sağlanması için Demokratik Kurul'un elinden geleni yapacağını açıklıyordu. Söze, demokratik güçlerin dağılmasının, insiyatifi demokrasi düşmanlarına bırakacağını belirtti. Kurul temsilcilerinin Meksika ve Venezuela gibi Latin Amerika ve Avrupa ülkelerinin hükümetleriyle görüşmelerini, Avrupa parlamentosu tarafından kabul edildiklerini ve son idamları protesto hareketinde bu görüşmelerin etkili olduğunu açıkladı. 30 Ekim tarihini taşıyan son açıklama, Kurul ile Platform arasındaki yaklaşımların ilk somut örneğini verdi.

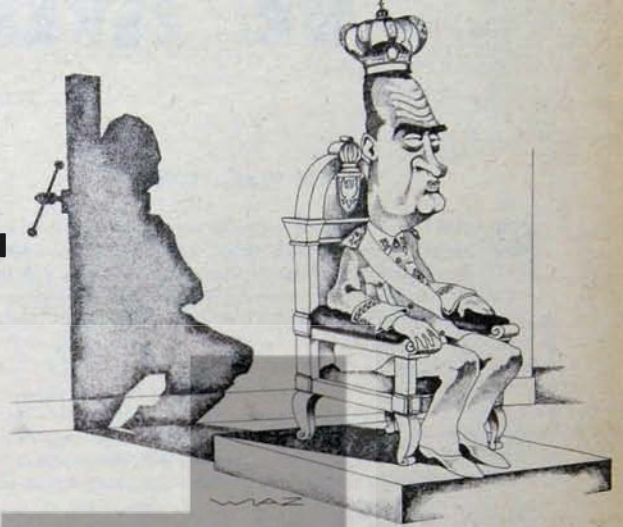
Ayrıca İspanya'da işçi sınıfının bütün ülke çapında fabrika ve işyerlerinde sosyalist ve devrimcilerin öncülüğünde kurduğu İşçi Komisyonları'nın genel koordinasyon sekreterliği, bütün örgütlere ve güçlü örgüt kuruluşlarına 30 Ekim'de Madrid'de, yaptığı çağrıda, halkın söz sahibi olacağı demokratik bir süreci başlatabilecek geniş bir demokratik cephenin kurulabilmesi için, sürmekte olan görüşmelerin başarıyla sonuçlandırılmasını istedi. Sekreteryaya, ülkede Frankizmin Franco'suz sürmesini isteyenlerin çok olduğunu hatırlattı ve bu nedenle, emekçilerin genel olarak seferber edilmesi, tüm taleplerin açık ve yığinsal olarak dile getirilmesi ve her fabrika ve işyerinde meclislerin toplanması çağrısında bulundu. Ayrıca, özgürlükler ve demokrasi için büyük sokak gösterileri yapılmasını istedi. Çağrıda, İspanya'nın kaderinin, "Juan-Carlos'cu devam"ı engellemek isteyenlerin çabalarını birleştirmesine bağlı olduğu belirtildi.

ANLAŞMAZLIK NOKTALARI

Demokratik Kurul ve Birleşme Platformu arasındaki görüş ayrılıkları, Juan Carlos'un Franco'nun yetkilerini devralmasından sonra doğan durumun değerlendirilmesinde yoğunlaşıyordu. Platform, Juan Carlos'a en azından ilk aşamada bir şans tanımını gerektirdi, prensin özgürlükleri parça parça tanıyabileceğini ileri sürüyordu. Kurul ise, Juan Carlos'un Franco'nun bir sürdürücüsünden başkası olmadığını görüşündeydi. Onun için de hiçbir meşruiyet taşımadığını ileri sürüyor, demokrasinin bir prensin hediyesi olamayacağını söylüyordu.

Demokratik Kurul, siyasal tutukuların serbest bırakılması, sürgündekilerin geriye dönmeleri, toplanma, anlatım ve örgütlenme özgürlüğünün gerçekleştirilmesi için bir eylemler dizisi öneriyordu. Kurul, ancak demokratik rejimden yana bütün kesimleri kapsayan geçici bir hükümetin Franco rejiminden barışçı yollarla kopmayı sağlayabileceği görüşündedir. Kurul'a göre, Juan Carlos artık referandum tarihini saptamalı, ülkeyi terk etmeli ve iktidarı seçimleri hazırlamakla görevli bir geçici hükümete bırakmalıdır. Bugünkü koşullarda, serbest seçimler olmadıkça göre, halkın istemlerinin ifade edilebilmesinin tek aracı şartlara ve olanaklara en uygun ve çok çeşitli eylemlerin örgütlenmesidir.

ORTAK ÇAĞRI: DEMOKRATİK KURUL VE BİRLEŞME PLATFORMU, REJİMİN VE KURUMLARININ HANGİ BİÇİM ALTINDA OLURSA OLSUN SÜRDÜRÜLMESİNİ KESİNLİKLE REDDETMEKTEDİR. CUMHURİYETÇİ OLSUN, MONARŞİST OLSUN HALKA KARŞI HER TÜRLÜ HÜKÜMETE KARŞIDIRLAR.

CARILLO'NUN DEĞERLENDİRMESİ

31 Ekim'de İspanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Santiago Carillo da Paris'te bir açıklama yaptı ve şunları söyledi: "Prens Juan Carlos, bu onursuz mevkie geçmeyi reddetme kararı aldığı yaymaya çalışan bütün kampanyaya rağmen, geçici olarak Devlet Başkanlığı yetkilerini kabul etmiştir. General Franco'nun ağır ağır can çekişmesi sürmektedir. Önümüzdeki günlerde, aşırı sağ unsurların, Franco'nun ölümünden yararlanarak, halkı terörist tehditlerle şartlandırmak amacı güden gösteriler provoke etme girişimlerini beklemek gerekir. Daha önce söylediklerimiz bugün gerçekleşmektedir: Juan Carlos "Falanjizmin" kralıdır ve Frankizmin sürdürücüsüdür. Yeni karışıklıklar provoke edeceği kuşkusuz olan aşırı sağ tehlikeye karşı uyanık olmak zorunludur. Bugünkü görev, Anayasa ile garanti altına alınmış bir demokratik sistemden yana olan herkesi birleştirmektir. Bugünkü rejimi sürdürme çabalarını hüsrana uğratmak ve bir ulusal anlaşma hükümeti yoluyla gerçekten demokratik bir ortam yaratmak amacıyla, halkın geniş ölçüde katılacağı bir siyasal eyleme hazır olmak gerekir."

ÇAĞRI

Demokratik Kurul ve Birleşme Platformu'nun ortak çağrısı, 30 Ekim tarihini taşımasına rağmen gizlilik koşulları nedeniyle ancak Kasım'ın 2'sinde kamuoyuna duyurulabildi. "İspanya Halklarına" yapılan çağrının kapsamı özelleştirildi:

İki örgüt de, rejimin ve kurumlarının hangi biçim altında olursa olsun sürdürülmesini kesinlikle reddetmektedirler. Cumhuriyetçi olsun, monarşist olsun halka karşı her türlü hükümete karşıdır. Her şeyden önce, yurttaşların tercinini belirtmesini istemektedirler.

Çağrı, şu hedefler için bir dizi eyleme girişimini öneriyor:

- Politik ve sendikal nedenlerle tutuklanan yurttaşların derhal salınması, sürgündekilerin ülkeye dönmesi;

- Uluslararası yasalarla güvenceye alınmış insan haklarının ve siyasal özgürlüklerin, özellikle sendika özgürlüğü ile istisnasız tüm siyasal partilerin kurulması özgürlüğünün tam olarak kullanılması;

- Farklı milliyetler ve İspanya devletinin farklı bölgeleri için ileri sürülen siyasal hak ve özgürlüklerin tam olarak ve derhal uygulanması;

- Genel seçim yoluyla devlet ve hükümet biçiminin seçilmesini sağlayacak bir anayasal sürecin başlatılmasıyla Franco rejiminden demokratik kopuş.

Kurul ve Platform'un ortak çağrısı, bu hedeflere varılması için gerekli araçları da genel çizgileriyle belirtiyor. İstisnasız bütün demokratik, siyasal, politik ve toplumsal güçler "seferber olmaya ve barışçı eylemlere" çağrıldı. Çağrı'da Demokratik Kurul ve Birleşme Platformu'nun bundan sonra sürekli bağlantı içinde olacağını açıkladı.

Rejimin kaderinin tayin edileceği günler yaklaşırken, İspanya'da geniş demokratik güçleri temsil eden iki büyük örgütün aralarındaki görüş ayrılıklarını belli ölçülerde aşarak demokratik eylem planında ortak noktalarda birleşebilmeleri, ülkenin yeni bir iç savaşın kucağına düşmeden demokrasi yoluna girmesi olanağına somut bir biçim vermiş oldu. Bu, demokratikleşme sürecinin keskin ağzında ileri - geri adımlar atan Portekiz için de bir örnek. Varılan ortak noktaları kağıt üzerinden çıkararak eylem planına atlaması, asıl sorun. Burjuvazinin, Franco rejimini değişik bir biçim altında sürdürme, ya da belirli hakların sadece kendisine sağlandığı ama halkın durumunda bir değişim olmadığı bir "açılma"yla yetinerek Avrupa burjuvazisiyle bütünleşme tasarıları ancak böyle bir birleşme ile başarısızlığa uğratılabilir.

«Yanlış anlamalar giderildi» yanılmalar sürüyor . . .

Fransa Dışişleri Bakanı Jean Sauvagnargues, 2 - 4 Kasım tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret etti. Bir Ortadoğu gezisinin son uğrağı olarak geldiği Ankara'da, konuk Bakan, Demirel ve Korum Türk tarafından da kabul edildi. Kissinger modasına uyarak da Ecevit'le kahvaltı etti.

Hafif silahlar, hücumbotları, Mirage savaş uçakları derken Ankara'daki görüşmeler şimdilik somut olarak bir tek sonuç verdi: altı ayda bir toplanacak olan bir Türk - Fransız ortak komitesi kurulması. Amaç, son yıllarda iyice kötüleşen ilişkilerin düzeltilmesi.

SAUVAGNARGUES: YANLIŞ ANLAŞILMASIN

"YÜZYIL'IN PAZARLIĞI"NI ABD'YE KARŞI KAYBEDEN FRANSIZ SAVAŞ SANAYİ TÜRKİYE PAZARINA GÖZLERİNİ DİKMİŞ DURUMDA. ALIŞVERİŞ İÇİN TÜRKİYE'NİN "AŞIRI DUYGUSALLIĞI" BIRAKMASI VE "YANLIŞ ANLAMALARIN" GİDERİLMESİ GEREKİYOR.

"YANLIŞ ANLAMA" MI?..

Bu karma Komite toplanacağı günü bekleyedursun, Sauvagnargues Paris'e döner dönmez Giscard başkanlığındaki Bakanlar Kurulu toplantısında gezisi hakkında bilgi verdi, ertesi gün de basına şu açıklamayı yaptı: "Ankara ile aramızdaki yanlış anlama giderildi."

Bu "yanlış anlama" ne idi? Türkiye ile Fransa'nın ne alıp veremedikleri vardı? Görünüşteki nedenler, ilişkilerin bugünkü kötü düzeye gelmesi için yeterli mi idi? Özellikle Kıbrıs bunalımı ile dayanılmaz boyutlara ulaşan yalnızlığından kurtulmak isteyen Türkiye'nin Fransa'ya yanaşması, hem siyasal, hem de askeri bakımdan önem kazanmıştı. Amerikan ambargosuna karşı Fransız askeri gücünden yararlanmak ve politik olarak da Yunanistan'ın elinden etkin bir silahı kapamak mümkün görünüyordu Cephe iktidarına.

"Yüzyıl'ın pazarlığı"ni ABD'ye karşı kaybeden Fransız savaş sanayii de Türkiye gibi büyük bir pazarı ele geçirebilmek umuduyla bu yanlış anlamaların giderilmesinden yanaydı. "Yanlış anlama"lar karşılıklıydı. Marsilya'da bir Kili-se'nin bahçesine bir Ermeni anıtı dikilmesi törenine bir Fransız bakanın katılması karşısında Türkiye'nin gösterdiği "aşırı duyarlık ve duygusallık", nerede ise açık bir Fransız düşmanlığı halini aldı. OYAK'ın Renault ile sözleşmesini feshedeceği söylentisi bile çıktı.

...ÇARPITMA MI?

Sauvagnargues'in giderildiğini söylediği "yanlış anlama"ların gerisinde bir yığın yanlışta var, bilinçli çarpıtma var. Gözlemciler asıl bunların üzerinde duruyorlar.

Gerçekten de, Yunanistan'ı, "Dış tehlikelere karşı korunması gereken bir yakın dost" olarak niteleyen Fransa'nın dış politikası, "Durum"unun iddia ettiği gibi "Zayıf ve demokrasiyi koruma" anlayışından mı kaynaklanıyor? Bu

"akıllı ve akılcı" çevrelere göre Yunanistan Türkiye karşısında zayıf olduğu için desteklenmektedir Giscard'ın Fransasınca. Gene aynı çevreler, Fransa'nın Yunanistan'ı desteklemesinin nedeni olarak faşizmden sonra bu ülkede yerleşmeye başlayan demokrasiye Fransa'nın gösterdiği ilgiyi öne sürüyorlar. Fransız resmi propagandasının bu iki yüzlü iddiaları tümü ile tutarsız. Yunan halkı yedi yıl süre ile faşizmin pençesi altında ezildi. AET üyesi ülkeler içinde protesto anlamına gelebilecek en küçük bir söz yükseltmeyen tek devlet, Giscard'ın Fransası oldu. Yunanistan'ın Avrupa Konseyinden atılması görüşmeleri sırasında Fransa temsilcisi, zamanın eli kanlı albaylar cuntasından olumlu bir dille söz etti. Bu Fransa mı Yunanistan'da demokrasi savunuculuğu yapacak? Giscard'ın Atina gezisi sırasında YÜRÜYÜŞ Fransız tekkellerinin Yunanistan'daki çıkarlarına değinmişti. Ama gerçeklerin çarpıtılması burada bitmiyor.

FRANSA'NIN BAĞIMSIZLIK MASALI

Gerçekten de, gerçeklerin çarpıtıldığı bir önemli nokta da, Fransa'nın, kapitalist Batı'da bağımsızlığın simgesi olduğu. De Gaulle zamanında oluşturulan "belirli bir Fransa düşüncesi", arada bir Amerika'ya kafa tutma biçiminde beliriyor, Fransa'nın NATO askeri kanadından çekilmesi de bu düşüncüyü pekiştiriyordu.

Ne var ki daha De Gaulle döneminde Fransız kapitalizmi, emperyalistler arası çatışmalarda yenik düşmüştü. Fransız ekonomisi yavaş yavaş Amerikan ve Batı Alman sermaye ve teknolojisinin egemenliğine girmeye başlamıştı. Fransa'ya giren ABD ve AET sermayesi 1968 - 70 döneminde tam dört buçuk katı arttı. Pompidou ile gelişen bu "teslimiyetler", Giscard ile NATO'cu işbirlikçiliğe vardı, De Gaulle zamanının bağımsızlık söylemleri de yerlerini yeni bir gerçek durumu ifade eden "uluslararası işbirliği" edebiyatına bıraktı.

AMERİKAN YÖRÜNGESİ

"Uluslararası işbirliği"nin anlamı, Fransız büyük sermayesinin dünya ölçekli sömürü politikasının uygulanması demek. Giscard'ın Cumhurbaşkanı seçilişinin birinci yıldönümünde konuşan Fransa Maliye Bakanı Jean Pierre Fourcade 19 Mayıs 1975'te şöyle diyor: "Fransa, ihracat yapabilen bir ekonomiden ihracat yapmak için yeniden kurulmuş bir ekonomik yapıya geçmek zorundadır." İşte, Sauvagnargues'in temsil ettiği Fransız dış politikasına yön veren temel ilke, tekkellerin çıkarlarını yansıtan bu anlamlı sözlerdir, yoksa kafalara yerleştirilmek istenen "demokrasi aşkı" değil...

İçerde bu yeniden kuruluşu gerçekleştirmeye çalışan Giscard, Fransa'yı, Wilson'ların, Brandt'ların Avrupasına daha kopmaz bağlarla bağlamak istiyor. Sosyal demokrasinin başını çektiği bu Avrupa, biliniyor ki, Amerika'nın dümen suyundan ayrılmayı ne düşünüyor, ne de buna gücü yeter. NATO ile de daha sıkı ilişkiler kuran Fransa, sermayenin geleceği açısından "umutsuz" Akdeniz ülkeleri olan Portekiz, İspanya ve İtalya'dan hızla kopmakta, "kuzey'e kaymaktadır. Giscard'ın Fransasının De Gaulle'ün sözde bağımsızlık edebiyatıyla bile artık bir ilişkisi kalmamıştır bugün. Fransa tam bir Atlantik Paketi çizgisine kaymıştır Giscard'ın yönetiminde.

ÖNLENMESİ GEREKLİ BİR YANILGI

Fransa emperyalist bir ülke. Yunanistan'la olan ilişkilerini de, Türkiye ile olan ilişkilerini de belirleyen temel olgu, bu Fransa'nın gözünde (B. Felek'in deyimıyla) "Türkiye, boş bırakılacak bir memleket değil". Ama Sauvagnargues'in gezisi ile bir kez daha ortaya çıkan bir yanlışlığı burada vurgulamak gerek: Tekkellerin Fransası ile "öteki Fransa'yı birbirine karıştırmamak gerek. Türkiye'de uyardırılan Fransız aleyhtarlığı, gerçek hedefine, emperyalist Fransa'ya, sömürgeci Fransa'ya, Giscard'ın Fransasına, Sauvagnargues'in Fransasına yöneltilmeli. Çünkü bir de "öteki Fransa" var, 1974 Mayıs'ında oyların yüzde 49.3'ünü alan Halk Birliği'nin Fransası...

İlerici, demokratik, sosyalist güçler 12 Mart'ın faşist baskılarına karşı direnirken dayanışmasını gösteren, halkımızın yanında yer alan Fransa işçi sınıfı ve onun örgütleri bu "öteki Fransa'nın ana gücünü oluşturuyor. Çeşitli düşünce ve eğilimdeki demokratlar ve ilerici bu Fransa'nın içinde yer alıyor. Onları Sauvagnargues'in "yanlış anlama"ları ile karıştırmamak, Fransa halkını Dassault'nun "Mirage"ları ile aynı sepete koymamak gerek.

Ouai d'Orsay'den gelen konuk Bakan'ın gezisi eğer bu noktaların kafalarda aydınlığa kavuşmasına yardımcı olmuştusa, iyi.

Ortadoğu'nun ticaret merkezi neresi olacak ?

Son günlerde bir tartışma başlatıldı. Tartışmayı başlatan TRT. Bu tartışmayı Türkiye'nin en önemli sorunuymuş gibi 5 Kasım Çarşamba günü 13.30 "Olayların İçinden" programının ilk konusu olarak verdi.

Tartışma konusu şu: Lübnan'ın bir süredir yaşadığı kargaşa ortamı, bu kent Ortadoğu'da oynadığı ekonomik, mali ve ticari rolü bundan sonra neresinin üstleneceği sorunu yarattı. Acaba Türkiye böyle bir rolü üstlenebilir mi? Bu ortamdan yararlanmak için neler yapılmalıdır.?

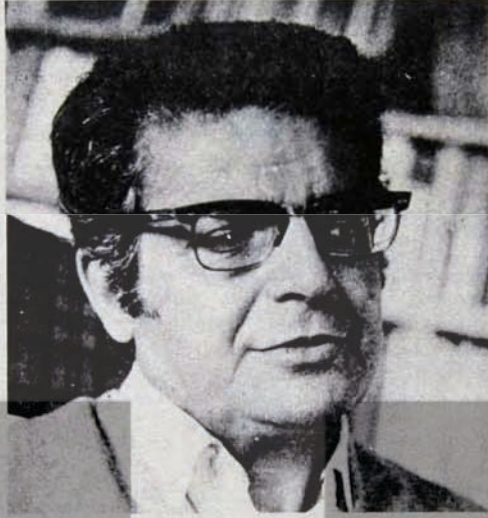
Komşu sayılacak bir ülkede kurbanların sayısı yüzlerle belirtilirken devletin, bir kurumunun "miras" peşine düşen bir tavır takınması uluslararası ilişkiler açısından herhalde ilginç bir örnek. Türkiye çeşitli yollarla dostluklarını geliştirmeye çalışır gözükürken, iktidar çevrelerine egemen olan anlayışın bir ucundan yakayı ele vermesi bunları hayli gülünç düşürse gerektir.

TRT'nin "uzman"lara danışarak kamuoyuna sunduğu tartışma tertibi gün bir İstanbul gazetesinde yer aldı. Bu gazete konuyu uzmanlara değil politikacılara tartıştırdı. Gazetede CHP milletvekilleri Ziya Müezzinoğlu ve Ali Nejat Ölçen'in yanı sıra tekelci sermayenin görüşlerini yansıtan Aydın Yalçın'ın görüşleri yer alıyordu.

Eselden bu tür durumlarda tartışmalar bu denli sığa sığına başlamazken artık gün sektirilmemesi anlamlı. Aydın Yalçın'ın görüşleri bu konuyu açıklıyor.

KÖPRÜ TEORİSİ

Aydın Yalçın, Türkiye üzerinde durmadan doğrudan doğruya İstanbul'un "milletlerarası bir iş merkezi" olabileceğini söylüyor, bunun için de "Orta Doğu'ya yönelik kara, hava, demir ve

AYDIN YALÇIN: TİCARET MERKEZİ UZMANI

deniz yolu sevkياتının yoğunlaşmasının dikkatleri Türkiye'ye ve Türkiye'nin en önemli iş merkezi olan İstanbul'a çevirdiğini" gerekçe olarak gösteriyordu. Aydın Yalçın, Amerika ve Avrupa ülkelerinin Türkiye'de güven içinde faaliyetinde bulunabileceğini de ilginç bir dille söylüyordu: "Beirut siyasi istikrarsızlık yüzünden güvenilir bir ticaret merkezi olmaktan çıkmış durumda. Buna karşılık Türkiye, hür, istikrarlı ve düzenli bir toplum olarak, iç ve dış ticaret yönünden en önemli faktör olan barış, güven ve serbest hareket unsurlarını sinesinde toplamış durumda."

Aydın Yalçın'ın sözleri, Partisinin Genel Başkanını, Türkiye'nin AET için

önemini belirtirken 1969'da söylediklerini hatırlatıyordu: "Türkiye gelişmişler kıtası olan Avrupa ile gelişmemişler kıtası olan Asya arasında bir köprü vazisi fesi görecektir."

Gerçekten de, Türkiye burjuvazisi son yıllar içinde, Akdeniz bölgesinde artan ekonomik ilişkilerden payını alabilmek, bir "köprü" işlevi görebilmek çabasında. MC de bu anlayışı sürdürüyor. Fakat burjuvazinin dar sınıf çıkarlarını "sonradan görmüşler" edasıyla açık söylemesi herkes tarafından anlayışla karşılanmıyor. Karşılanmaması beklenebilir. Çünkü bu sınıf çıkarları Orta Doğu halklarının çıkarlarıyla çelişiyor.

İSTANBUL MU, ATINA MI?

"Lübnan'ın yerini hangi ülke alacak" tartışmasında terazinin kefesine konan iki asıl rakip Türkiye ile Yunanistan, daha doğrusu İstanbul ile Atina. Aydın Yalçın da, İstanbul gazetesindeki görüşlerinde İstanbul'un ve Türk milletinin üstünlüklerini sıralamış.

Fakat asıl sorun hangi tedbirlerle İstanbul'un uluslararası mali sermaye çevreleri için çekici hale getirilebileceği. Aydın Yalçın'ın bu soruya verdiği cevap şu: "Bunun için de geniş bir liberalizasyon hamlesine geçmemiz gerekmektedir. Bununla kastettiğim şey, milletlerarası mali ilişkilerde kurumlarımıza giydirmiş olduğumuz dar ceket ve hatta cendereyi parçalamamız şarttır."

KAPILAR ULUSLARARASI MALİ SERMAYEYE AÇILSIN!

Aydın Yalçın Türkiye'de tekelci burjuvazinin, uluslararası mali sermayeyle işbirliğine, onun ekonomide at sürmesine ne kadar hevesli olduğunu da şöyle dile getiriyor: "Milletlerarası ticaret bankalarının, sigorta şirketlerinin, milletlerarası nakliyat firmalarının rahatça faaliyette bulunmaları sayesinde gelişebilir. Bu iş için Türkiye'de milletlerarası mali ve ticari ilişkilerde tecrübeli büyük finans müesseselerinin İstanbul'a gelip yerleşmesi lazımdır. Bunun için döviz kontrol mevzuatımızın ve bankacılık usullerimizin epeyce değişmesi gerekmektedir."

Lübnan'da iç savaşın eşğine gelmesiyle başlatılan tartışma Türkiye'de sermaye sınıfının emperyalizmle işbirliği yapmaksızın gelişemeyeceğini, bunun ileri düzeyde bilincinde olduğunu kanıtıyor. Burjuvazi yerli mali olanaklarıyla iç piyasayı geliştirme, sermaye hareketini hızlandırma gücünü kendinde bulamıyor. Sırtını uluslararası güçlü mali sermayeye dayandırmak istiyor.

Sermayenin siyasal sözcüleri de, bu bütünleşmenin, Türkiye'nin "Batı dünyası" ile ilişkilerini sıkılaştıracağını ileri sürerek savunuyorlar. Bunun, ülkenin emperyalizme daha da bağımlı hale getirilmesinden başka bir anlamı olmadığını "unutuyorlar" ya da gizliyorlar.

KIBRIS İHALEYE Mİ ÇIKIYOR?

Bu arada, ticaret merkezi olma sorunu, Kıbrıs'la ilgili bazı sorunlar da yeniden ön plana çıkardı. Türkiye'yi ve Türkiye'nin belli başlı limanlarını ticaret merkezi olabilmek için yeterince gelişmiş bulmayanlar, Kıbrıs'ın Türk kesiminin bunun için çok elverişli olduğu görüşünde. İstanbul gazetesinde Aydın Yalçın'la birlikte görüşleri yayınlanan CHP milletvekili Ziya Müezzinoğlu da bu konuda ısrarla duruyor. Anlaşıldığına göre CHP milletvekili, Türkiye'nin temel tercihleriyle pek bağdaştıramadığı "ticaret merkezi" fonksiyonunu daha çok Kıbrıs'a yakıştırıyor. Kıbrıs'taki Türk toplumunun ekonomik gelişmesini istediklerini ileri sürenlerin, halkı büyük tekelin insafına terketmekte sakınca görmemeleri düşündürücü. Fakat Müezzinoğlu'nu icraatıyla tanyanlar için şartıcı değil.

CHP milletvekilinin bir iddiası daha var. O da, Kıbrıs'ın Türk kesiminin bir ticaret ve sermaye hareketleri merkezi haline getirilmesinin, Kıbrıs Türk Federe Devleti'yle Orta Doğu ülkeleri arasında ki ilişkileri artırarak siyasi bir yarar sağlayacağı.

Kıbrıs'ın Türk kesiminin Orta Doğu'da Lübnan'ın yerinin boşalmasından yararlanmasa fikri TRT tarafından da işlenen fikirler arasında.

İSTANBUL ORTADOĞU'NUN TİCARET MERKEZİ OLABİLİR Mİ?

SORU: Bir süreden beri Lübnan'da cereyan eden olaylar nedeniyle bu ülkenin Ortadoğu'da iktisadi ve ticari alanda oynadığı rolün bundan böyle Türkiye tarafından üstlenilmesi olanağı üzerinde durulmaktadır. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? , böyle bir imkân var mıdır, nasıl gerçekleştirilebilir ve bize ne yararlar sağlayabilir?

TROTSKY'NİN ÖLÜMÜ: YAŞASIN KÜÇÜK BURJUVALAR

Kapitalist düzende, bunalım içine giren kimi endüstri dallarının çıkış yolu ümidiyle, sosyalizme, solun meselelerine el atması yeni bir olgu değil. Bu tür çıkışların örneği en çok gazetecilik alanında görüldü. Şimdi, belirli şirketler aynı yolu sinema alanında deniyor. Bir süre önce Amerikalılar belirli yetenekleri olan bir yönetmen (Richard Fleischer) bulup Guevara'yı konu alan bir film yapmışlardı. Bu film Türkiye'ye gelmedi. Ancak daha da yetenekli bir yönetmen olan Joseph Losey'in filmi "Assasination of Trotsky" Türkiye'ye geldi. Üstelik Ankara'da üçüncü haftası oynuyor.

Filme para dökenlerin amacı açık: Bir taşla iki kuş vurmaktır. Hem salonları doldurup "iş yapacaklar" hem de sosyalizm düşmanlığının yayılmasına katkıda bulunmuş olacaklar. Ancak bu düşmanlığı açıktan açığa yapsalar, inandırıcı olamayacaklar. Artık "kanlı komünizm" in kaba bir biçimde "sergilenmesi" devri geçti. Şimdi, "usta" yönetmenler aracılığıyla, solun yıllar önce hakkından geldiği akımları, kişileri ön plana çıkararak "sosyalizmi vurma" devri geldi.

"Trotsky" filminin bunu başarıyla yerine getirdiğini söylemek mümkün. Etkilenmesi düşünülen kesim ise açık: Küçük burjuvalar. Çünkü bir olgunun özüyle değil biçimiyle etkilenmeye, idealize edilen kişilere çabucak kanı vermeye en yatkın kesim, küçük burjuvalar. Losey, filmde, Trotsky'nin durumuna, Sovyet yönetimiyle düştüğü çelişkinin özüne ilişkin ideolojik bir açıklama yapmamaya özellikle dikkat etmiş. Bu, yalnızca sinema dilinin bu tür açıklamaları güçleştirici niteliğinden ileri gelmiyor. Bütün gösterilmek istenen şu: İki devrimci var, biri Trotsky, diğeri Stalin. İkincisi, filmde anlatıldığı kadarıyla birincisini "öldürtmek" istiyor. Ama neden, niçin orası belli değil. Yalnızca aralarında bir ihtilaf olduğu anlatılıyor. Dahası, seyirci yalnızca Trotsky'yi tanıyor. Trotsky, yumuşak başlı, evine ailesine bağlı, başta tavşanlar olmak üzere tüm hayvanları seven bir kişiliğe sahip. Şimdi, böyle bir adamı kim öldürtmek isteyebilir? Seyircinin kafasındaki cevabın çok açık olması isteniyor: Çok zalim, çok hain biri olmalı. Filmin göstermeye çalıştığı tek şey, bu. Başka hiç bir şey yok.

Kullanılan araç görüntü sanatı olduğuna göre, mesajı etkili bir biçimde vermenin anlamı büyük. Losey, bunun için öldürülme biçimine büyük önem veriyor. En çok vurgulamak istediği yanlardan biri bu. Bunun için seyirci, Losey'e pek de yakışmayan bayat yöntemlerle önceden hazırlanıyor. Daha önce, arenada bir boğanın öldürülmesi en ince ayrıntılarına kadar sergileniyor. Amaç, daha sonra Trotsky öldürülürken seyircinin bu sahneyi hatırlaması. Böylelikle de seyircinin olaya duyacağı tepkinin artırılması. Ayrıca bununla da yetinilmeyip, Trotsky öldürülürken "flash back"le boğanın öldürülmesi sahnesine geri dönülüyor. Boğanın tek savunması boynuzları idi. Trotsky'nin

ALAIN DELON

ROMY SCHNEIDER:

ARALARINA BU KEZ STALİN GİRDİ

boynuzları da yok. Bütünü ile savunmasız. Seyirci, Trotsky'yi öldürüne ve daha da önemlisi "öldürtene" boğayı öldürenlerden daha çok lanet ediyor.

Losey, daha ilkel yöntemler de kullanıyor. Bunlardan biri özellikle ilginç. Trotsky'yi öldüren Jackson - Alain Delon - ile Trotsky'nin sekreteri Gita - Romy Schneider - başbaşa. Duygulu bir sahne. Dudaklar birleşmek üzere. Ama birden ne oluyor dersiniz? Sularda Stalin'in "korkunç" hayali beliyor. İki gencin arasına giriyor. Düşünüş olarak, görüntü olarak, bunun sinema sanatıyla ilgisi yok. Böyle yöntemler bugün Yeşilçam'da bile kullanılmıyor. Ama araç değil amaç önemli. Losey de bu sahnenin Batı'nın şartlanmış küçük burjuva kafalarında hayli etkili olacağını hesaplamış.

Filmde, bunlardan öte hiç bir şey yok. Ama "Trotsky"nin eleştirisini yapacak başkaları da çıkacak. Losey'in "şiişel anlatımı"na övgüler düzülecek. "İçeriği ne olursa olsun, iyi çekilmiş" denilecek. Öte yandan filmi gören küçük burjuvalar, ya da daha yaygın deyimle kamuoyu "masum bir insanı öldürten düzene, kişilere" lanetler yağdıracak. Filme para dökenlerin, çekenlerin amacı da zaten başka bir şey değil.

sergi kitabevi

SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ
SERGİ KİTABEVİ

KLASİK PLAK / KİTAP
ESKİ BÜYÜK SINEMA İÇİ ANKARA
ÖDEMELİ KİTAP GÖNDERİLİR

günümüz türk hikâyeleri ve masalları

COCUK EĞİTİMİ VE EDEBİYATI

türkiye'de çocuk edebiyatı, sovyetler birliğinde çocuk/kapitalist toplumda çocuk sömürülen ülkelerde çocuk

55 yazar, karikatürcü ve fotoğrafçının hiç bir yerde yayımlanmamış ürünleriyle büyük boy 208 sayfa 4 renk kapak/20 tl. toplu isteklerde % 25 indirim uygulanır

yansima
p.k. 118 - sirkeci

BİR TRIUM-VIRA İLE
FAŞİZMİ
GERÇEKLEŞTİRME
PLANI YAPAN
İŞKENCECİ BAŞININ
BU PLANIN AFİŞE EDİLMESİ

SÜLEYMAN DEMİREL'İN RESMİ YAYIN
ORGANI SON HAVADIS'I ÇOK KIZDIRDI.
İŞKENCECİ BAŞI,
SOLCULARIN "BAŞLARINI YALÇIN
KAYALARA" ÇARPAÇAĞI TEHDİDİNİ
SAVURUYOR.
İŞKENCECİ BAŞI, SON YAZISINDA,
YÜRÜYÜŞ'TEN DAHA ÇOK BAŞKA
KUVVETLERE HITAP EDİYOR.

Son Havadis gazetesinin üç yıldızlı "Denge" cisi, YÜRÜYÜŞ'ün kendisine, savunuculuğunu yaptığı düşünceye ilişkin yorumlarına hayli takılmışa benziyor.

"Denge"cinin hırçınlığının bir nedeni de 12 Ekim seçimlerinde aldığı ders olmalı. İstanbul halkının kendisine ihanet etmesini (!) yediremeyerek bu kez başka atlara oynuyor. Amacı YÜRÜYÜŞ'ü en pespaye yollardan ihbar etmek. "Denge"cinin kafasından kağıda aktarabildiği ihbar silsilesi şöyle: YÜRÜYÜŞ, "Bağımsızlık - Demokrasi ve Sosyalizmin savunuculuğunu" yapıyor. Oysa yine "Denge"ciye göre, Anayasamız ve Türk Ceza Kanunu'nun 141. ve 142. maddeleri "sosyalizmi yasaklamıştır". "Denge"ci böylece birden fetvacı olup çıkıyor. Anayasa ve Ceza Kanunları adına, kendi başına sosyalizmi ve böylece YÜRÜYÜŞ'ü yasaklıyor.

YÜRÜYÜŞ'ün sosyalist bir dergi olması ihbarın (!) nı başka ihbarlar izliyor. Bunlar sırasıyla şöyle:

1. "Ordu içinde gizli faaliyetle taraftar toplama-ya çalışmak",
2. Bu çalışmayı, "Türkiye Gizli Komünist Partisi'nin Türkiye'de uygulamaya koyduğu Komünist Manifestosu'nun gereği olarak yapmak",
3. "Orduyu ihtilal düzeyinde göstererek kararlık emeller peşinde koşmak".

« Denge » cinin kını

"Denge"ci'nin bu ihbarlarının ciddiyet düzeyini YÜRÜYÜŞ okurları kadar başkaları da değerlendirebilir. Ama "Denge"cinin YÜRÜYÜŞ hakkında yaptığı asıl ihbar ve yönelttiği tehdit şu:

"... bu gibi solcu dergilerin Türk Ordusu'nun başkomutanına, gelmiş geçmiş generallerine ve diğer mensuplarına sataşarak onları faşistlikle itham etmesi her halde onların doğru yolda bulunmadığının ve başarılarını yalnız kayalara çarpmakta olduğunun en büyük delilidir."

YÜRÜYÜŞ, "Denge"cinin faşist olduğunu açıkça söylemektedir. YÜRÜYÜŞ'ün bunu açıkça söylemesi çok önemli değil. Çünkü "Denge"ci bu niteliğini kendi ağzından açıkça ortaya koymaktadır.

Faşizmi tanıyanlar: faşizmin ideolojisi ile "Denge"cinin aynı yazıda ortaya attığı şu görüşler arasında ilişki kurabiliyor musunuz?

"Çağımızda beşeriyetin ilerlemesi vasat insanla mümkün değildir. Bugün sosyalizmin daima başarısız kalmasının sebebi, sosyalist felsefedeki temel boşluklardan ileri gelmektedir. Sosyalizm, bütün insanların eşit olduklarını iddia eder, fakat tabiatla herkes birbirinden çok farklıdır. Herkesin aynı derecede olduğuna iddia ederseniz o zaman cemiyet, en yavaş giden adımlarına ayak uydurmak zorunda kalır."

"Vasat" insanın "üstün insana" tabi kılınması fikrini benimseyip savunular, genellikle "Vasat"ın çok altındaki kişiler. Aynı "Denge"ci gibi.

Hitler'in çevirmeni Halk Partisi yöneticisi mi ?

Cumhuriyet Halk Partisi'nin "demokratik solcu" bütün milletvekillerinin oylarını alarak Meclis Grup Başkanvekilliğine seçilen İstanbul kontenjan milletvekili Ali Nejat Ölçen, çok "velud" bir kişi. İnşaat mühendisliğinin dışında iktisatla da uğraşır. Aynı zamanda ressam ve romancı. Çok yakınlarda hatıralarını tefrika etti. Bu tefrikada Cumhuriyet Halk Partisi'nin yeni senatörü Prof. Besim Üstünel'i "telgraf direğine"; Ziya Müezzinoğlu'nu da "derisi kafatasına yapışmış" bir kimseye benzeterek terbiye ve edebiyat örnekleri verdi.

Halk Partisi'nin yeni grup başkanvekili hesabı çok meraklı bir kişi olmasına rağmen "bilimsel" eserlerinin dışında "Ölçen" soyadını kullanmıyor. Büyük bir tevazu ile isminin diğer iki kelimesi ile yetiniyor. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit'in Meclis'teki vekili, İngilizce bilen Genel Başkan'ın aksine, Almanca biliyor.

YÜRÜYÜŞ, Hitler'in Kavgam'ının Almanca'dan Türkçeye yapılmış bir çevirisini buldu. Çevirmenin ismi ile CHP grup başkanvekilinin ismi arasında tam bir uyum var. Çeviri 1966 yılında yapılmış. Bu yıllarda Ali Nejat henüz günlük politika ile uğraşmıyor. Ali Nejat'ın günlük politika ile ilgisi 12 Mart'a doğru Doğan Avcıoğlu'nun Devrim gazetesinde başladı.

KAVGAM

(Mein Kampf)

Yazan : Adolf HITLER

Çevirmen : A. Nejat

Naşiri: H. Tuncay

KAĞAN RİTABEVİ

Hitler çevirmeninin CHP'nin yeni "demokratik sol" grup başkanvekili Ali Nejat olduğu ileri sürülüyor. Ancak ileri sürülen her iddiaya hemen inanmak gerekiyor. Bu yüzden YÜRÜYÜŞ, CHP'nin "demokratik sol" grup başkanvekiline soruyor:

1. Hitler'in Kavgam'ını Türkçeye siz mi kazandırdınız?
2. Başbuğ'un Milli Hareket Partisi'ne ne zaman geçeceksiniz?